

B DAĻA

3. Sabiedrības, dzīvnieku un augu veselības aizsardzība

3.2. Hormonālas, tireostatiskas iedarbības vielu un beta-agonistu lietošana

Ministru kabineta 2009.gada 28.jūlija noteikumu Nr.831 "Noteikumi par ierobežojumiem zāļu lietošanā dzīvniekiem un prasības dzīvnieku un to izcelsmes produktu aprītei, ja dzīvniekiem lietotas zāles" 2., 4., 6., 7., 8., 9., 14., 15., 17., 18., 19. un 20.punkts

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

- 2.1. terapeitisks zāļu lietošanas nolūks – atļautas vielas (testosteronu, progesteronu un tā atvasinājumus, aliltrebolonu, beta-agonistus) saturošu zāļu lietošana lauksaimniecības dzīvnieka reproduktīvo (auglības) traucējumu ārstēšanai, nevēlamas grūsnības pārtraukšanai, beta-agonistu lietošana govīm tokolīzes stimulēšanai dzemdību laikā un beta-agonistu lietošana zirgu dzimtas dzīvniekiem (turpmāk – zirgi) respiratoru traucējumu, navikulārās slimības (navikulārā sindroma) un laminīta ārstēšanai un tokolīzes stimulēšanai;
- 2.2. zootehnisks zāļu lietošanas nolūks – hormonālas vielas (vielas ar estrogēnu (izņemot estradiolu β 17 un tā esterveidīgos atvasinājumus), androgēnu vai gestagēnu iedarbību) saturošu zāļu lietošana lauksaimniecības dzīvniekiem, lai sinhronizētu meklēšanos (oestrus) un sagatavotu olšūnu recipientus un donorus vai veiktu akvakultūras dzīvnieku dzimuma inversiju
- 2.3. neatļauta zāļu lietošana – saskaņā ar veterināro zāļu aprīti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem aizliegtu zāļu lietošana dzīvniekiem vai saskaņā ar veterināro zāļu aprīti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem atļautu zāļu lietošana neatbilstoši nosacījumiem zāļu reģistrācijas dokumentācijā;
- 2.4. neatļautās zāles – zāles, kas satur tireostatiskas vielas, stilbēnus un to sāļus un esterus, stilbēnu atvasinājumus, estradiolu 17 β un tā esterveidīgos atvasinājumus.
4. Neatļautās zāles lauksaimniecības dzīvniekiem lietot aizliegts.
6. Terapeitiskā vai zootehniskā nolūkā zāles atļauts lietot, ja
 - 6.1. attiecīgās zāles ir reģistrētas un izplatītas saskaņā ar zāļu aprīti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem
 - 6.2. dzīvnieks ir apzīmēts un reģistrēts atbilstoši dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu un dzīvnieku apzīmēšanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem;
 - 6.3. dzīvnieku tur novietnē, kas reģistrēta atbilstoši dzīvnieku, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanu un dzīvnieku apzīmēšanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem un ir pilnvarota veterinārārsta vai dienesta inspektora uzraudzībā;
 - 6.4. pirms zāļu lietošanas dzīvnieku ir izmeklējis praktizējošs veterinārārsts, izņemot šo noteikumu
8. Terapeitiskā nolūkā lauksaimniecības dzīvniekiem atļauts ievadīt zāles, kas satur:
 - 8.1. testosteronu, progesteronu un to atvasinājumus, kuru pamatsavienojumi pēc hidrolīzes viegli uzsūcas aplicēšanas vietā. Minētās zāles lauksaimniecības dzīvniekam ievada praktizējošs veterinārārsts injekcijas vai maksts spirāles veidā olnīcu disfunkcijas ārstēšanai. Zāles aizliegts ievadīt implantu veidā;

8.2. aliltrebolonu (iekšķīgi) vai beta-agonistus zirgiem saskaņā ar lietošanas instrukciju. Zāles ievada praktizējošs veterinārārsts vai dzīvnieka īpašnieks (turētājs) praktizējoša veterinārārsta uzraudzībā;

8.3. beta-agonistus injekcijas veidā, lai ierosinātu tokolīzi govīm dzemdību laikā. Zāles ievada praktizējošs veterinārārsts.

9.1.apakšpunktā minēto gadījumā

7. Zāļu lietošana terapeitiskā un zootehniskā nolūkā nav atļauta dzīvniekiem, no kuriem iegūst dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktus (turpmāk – produktīvie dzīvnieki) vai reproduktīvi mazvērtīgiem dzīvniekiem, kurus sāk nobarot, izņemot beta-agonistus saturošas zāles injekcijas veidā, lai ierosinātu tokolīzi govīm dzemdību laikā.

9. Zootehniskā nolūkā:

9.1. zāles, kas satur hormonālas iedarbības vielas, lauksaimniecības dzīvniekiem ievada praktizējošs veterinārārsts, bet meklēšanās sinhronizāciju un donoru un recipientu sagatavošanu embriju implantēšanai var veikt arī cita persona praktizējoša veterinārārsta uzraudzībā;

9.2. atļauts ievadīt androgēnas iedarbības zāles akvakultūras dzīvniekiem, lai veiktu dzimuma inversiju pirmo triju dzīves mēnešu laikā. Zāles ievada praktizējošs veterinārārsts vai cita persona praktizējoša veterinārārsta uzraudzībā.

14. Zāles, kas satur beta-agonistus vai hormonālas vielas, aizliegts ievadīt lauksaimniecības dzīvniekiem, izņemot, ja zāles paredzēts lietot terapeitiskos vai zootehniskos nolūkos saskaņā ar šo noteikumu [8.](#) un [9.punktu](#)

15. Lauksaimniecības dzīvnieku īpašniekiem (turētājiem) aizliegts turēt un glabāt beta-agonistus saturošas zāles, ko var lietot tokolīzes ierosināšanai

17. Aizliegts:

17.1. izplatīt vai kaut lauksaimniecības dzīvniekus, kuriem ievadītas zāles, kas satur neatļautās vielas, beta-agonistus vai hormonālas iedarbības vielas, un lauksaimniecības dzīvniekus, kuriem organismā konstatētas minētās vielas, izņemot, ja zāles paredzēts lietot terapeitiskā vai zootehniskā nolūkā saskaņā ar šo noteikumu [8.](#) un [9.punktu](#);

17.2. izplatīt vai pārstrādāt šo noteikumu 17.1.apakšpunktā minēto dzīvnieku izcelsmes gaļu un produktus;

17.3. izplatīt akvakultūras dzīvniekus vai to izcelsmes pārtikas produktus, ja dzīvniekiem ievadītas zāles, kas satur neatļautās vielas,

beta-agonistus vai hormonālas iedarbības vielas.

18. Atļauts izplatīt patēriņam cilvēku uzturā gaļu un citus dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktus, kas iegūti no lauksaimniecības dzīvniekiem, kuriem ievadītas hormonālas iedarbības zāles vai beta-agonisti, ja praktizējošs veterinārārsts vai dienesta inspektors konstatē, ka:

18.1. dzīvnieki ir ārstēti atbilstoši šo noteikumu [8.](#) un [9.punktā](#) minētajām prasībām;

18.2. zāles, kas izmantotas dzīvnieku ārstēšanā, atbilst šo noteikumu [6.](#) un [16.punktā](#) minētajām prasībām;

18.3. pirms dzīvnieka kaušanas ir beidzies zāļu izdalīšanās periods no dzīvnieka organisma.

19. Atļauts izplatīt vaislas dzīvniekus vai vaislas dzīvniekus reproduktīvā vecumā beigās, ja tiem reproduktīvā vecumā lietotas zāles terapeitiskā vai zootehniskā nolūkā, kā arī izplatīt un pārstrādāt šādu dzīvnieku gaļu, ja ir izpildītas šo noteikumu [8.](#) un [9.punktā](#) minētās prasības un ir beidzies zāļu izdalīšanās periods no dzīvnieka organisma.

20. Dienests atļauj pārdot augstvērtīgus zirgus, īpaši sporta zirgus, sacīkšu zirgus, cirka zirgus un vaislai vai izstādēm paredzētus zirgus, kuriem terapeitiskā nolūkā ievadītas aliltrebolonu vai beta-agonistus saturošas zāles un nav beidzies šo zāļu izdalīšanās periods no dzīvnieka organisma, ja ir ievēroti nosacījumi, kas reglamentē zāļu lietošanu terapeitiskā nolūkā, un ārstēšanas veids un datums ir ierakstīts zirga sertifikātā vai pasē atbilstoši normatīvajiem aktiem par zirgu identifikāciju.

Terminu skaidrojumi

Tireostatiskas vielas – vairogdziedzera hormonu preparāti, kuru lietošana veselīgiem dzīvniekiem ietekmē vairogdziedzera darbību. Lietojot vairogdziedzera hormonu preparātus, tiek stimulēta vairogdziedzera epitēlijķermenīšu darbība, kuras rezultātā asinīs palielinātā daudzumā izdalās vairogdziedzera parathormons tiroksīns, kas veicina muskuļu masas pieaugumu. Humānajā medicīnā vairogdziedzera hormonus lieto, ja ir novērojama vairogdziedzera hipofunkcija (samazināta vairogdziedzera darbība), vai onkoloģisku saslimšanu gadījumos, kad ir veikta vairogdziedzera pilnīga vai daļēja vazektomija (izoperēšana). Lietojot nepamatoti vairogdziedzera hormonus, ir novērota biežāka dzīvnieku (īpaši suņu, kaķu) un arī cilvēku saslimšana ar ļaundabīgiem audzējiem. Pazīstamākie grupas aizliegtie medikamenti ir tiroksīns, tireodīns, trijodtironīns. Šī iemesla dēļ tireostatisku vielu, stilbēnu, stilbēnu atvasinājumu, to sāļu un esteru lietošana Eiropas Savienības dalībvalstīs (t.sk. Latvijā) ir **aizliegta**. Latvijā un Eiropas Savienībā nav atļauta šo vielu ražošana, izplatīšana, iegādāšanās un lietošana ar nolūku lietot šos medikamentus produktīvajiem dzīvniekiem. Ikviens persona, kas iegādājas, lieto, izplata un ražo tireostatiskas vielas Latvijā un Eiropas Savienībā, ir saucama pie atbildības un sodāma likumdošanā noteiktā kārtībā.

Beta agonisti stipras iedarbības medikamenti, kas tieši ietekmē dzīvnieka organisma šūnu funkcijas, kā arī atslābina gludo muskulatūru, paplašina asinsvadus, bronhus. Šo medikamentu iedarbības dēļ, tos lietojot, viegli var pārdozēt, ir novērots toksicitātes efekts. Šo medikamentu izdalīšanās periods no organisma ir ļoti garš, tas nav precīzi nosakāms, kā arī nav universālu laboratorijas metožu šo medikamentu atliekvieļu noteikšanai. Tā kā beta agonistu iedarbība ir vērsta uz šūnu, tad pēc šo medikamentu lietošanas ir novērota medikamentu atliekvieļu kumulēšanās (uzkrāšanās) dažādos parenhimatozos orgānos (liesā, aknās, plaušās u.c), kā arī novērota nenormālu šūnu veidošanās organismā. Tas nozīmē, ka beta agonistu lietošana var palielināt saslimšanas risku ar onkoloģiskām slimībām, ja tiem piemīt kancerogēnas īpašības. Veterinārmedicīnā plašāk lietotie medikamenti bija izoksuprins, klenbuterols, salbutamols, terbutalīns. Šo apstākļu dēļ **Eiropas Savienības teritorijā, tai skaitā arī Latvijā, ir aizliegta beta agonistu lietošana produktīvajiem dzīvniekiem.**

Vielas ar gestagēnu, estrogēnu un androgēnu iedarbību. Zāļu vielas ar estrogēnu un gestagēnu iedarbību satur sievišķie dzimumhormoni. Šie medikamenti iedarbojas uz sievišķo dzimumfunkciju izmaiņu organismā. Sievišķo dzimumhormonu preparātus ar estrogēnu darbību (estradiolu 17β, estronu) lieto, lai stimulētu meklēšanos un dzimumtieksmi. Lietojot šos hormonus, pastiprinās dzemdes gļotādas dziedzeru

sekrēcija, tiek stimulēta piena dziedzeru augšana. Fizioloģiski estradiols lielā daudzumā veidojas pats sievišķo dzīvnieku organismā pirms meklēšanās, ovulācijas laikā un arī pirms dzemdībām, tieši ietekmējot olnīcu darbību. Zāļu vielas ar gestagēnu iedarbību darbojas pretēji zāļu vielām ar estrogēnu darbību. Pazīstamākais hormonu preparāts ir dzeltenā ķermeņa hormons progesterons. Progesterons kavē folikulu nogatavošanos un, pretēji estradiolam 17β un estrolam, nomāc meklēšanos un dzimumtieksmi. Fizioloģiski hormona progesterona funkcijas sieviešu kārtas dzīvniekiem ir nodrošināt grūsnību grūsnības periodā. Šo vielu lietošana produktīvajiem dzīvniekiem Latvijā ir aizliegta. Izņēmuma gadījumā produktīvajiem dzīvniekiem drīkst lietot estradiolu 17β, ja lietošanu kontrolē PVD inspektors. Dzīvnieku produkcija – gaļa un piens – ja tiem lietotas vielas ar estrogēnu vai gestagēnu iedarbību, ir aizliegta lietošanai cilvēku uzturā. Zāļu vielas ar androgēnu iedarbību satur vīrišķie dzimumhormoni. Šīs vielas pieder stereoīdo hormonu grupai. Zālēm ar androgēnu iedarbību piemīt spēja šūnās sintezēt specifiskus proteīnus, līdz ar to novērojams anabolisks efekts (liels muskuļu masas pieaugums). Otrā šīs grupas zāļu iedarbība ir stimulēt vīrišķo dzimumfunkciju. Agrāk plašāk lietotie medikamenti bija testosterons, cipionāts, propionāts, enentāts. Androgēnie medikamenti no organisma izdalās ar urīnu. Aizliegtās androgēnās un estrogēnās vielas bieži lieto sportisti savu sportisko spēju palielināšanai (dopings). **Latvijā un Eiropas Savienībā zāļu vielu ar estrogēnu, gestagēnu un androgēnu iedarbību ražošana, izplatīšana, iegādāšanās un lietošana produktīvajiem dzīvniekiem ir aizliegta.**

Latvijas likumdošana paredz, ka veterinārās zāles dzīvnieku ārstēšanai iedala trīs grupās atkarībā pēc to aktivitātes :

- **bezrecepšu zāles** – var iegādāties brīvi ikviena persona jebkurā reģistrētā veterināro zāļu tirdzniecības vietā (veterinārajās aptiekās, veterināro zāļu lieltirgotavas). To lietošana dzīvniekiem neizsauc blakusparādības un izteiktas organisma fizioloģiskā stāvokļa izmaiņas;
- **recepšu zāles** – to iegādei vajadzīgs licenzēta veterinārārsta atzinums par dzīvnieka veselības stāvokli un veterinārā recepte veterināro medikamentu iegādei. Šo medikamentu lietošana ir reglamentēta, un to nosaka veterinārārsts, kas izrakstījis recepti. Recepšu medikamentu lietošana var izsaukt dzīvniekam organisma fizioloģiskā stāvokļa izmaiņas, tādēļ tie jālieto saskaņā ar lietošanas instrukciju un veterinārārsta norādījumiem. To lietošana dzīvniekiem ir dokumentāli jāreģistrē saimniecības slimo dzīvnieku žurnālā;
- **aizliegtie medikamenti** – to ievēšana, izplatīšana un lietošana dzīvnieku ārstēšanai Latvijā ir aizliegta, jo ir grūti noteikt šo medikamentu izdalīšanos no organisma, tiem var būt kumulatīva (spēja uzkrāties noteiktos ķermeņa audos), kancerogēna (var izsaukt ļaundabīgo audzēju šūnu veidošanos organismā) ietekme, tie var neatgriezeniski izmainīt organisma fizioloģiskās funkcijas.

Ierobežojumi veterināro zāļu lietošanā attiecas uz visām veterinārajām recepšu zālēm. Tās drīkst ievadīt sertificēts veterinārārsts vai dzīvnieka īpašnieks, turētājs tiešā praktizējoša veterinārārsta uzraudzībā. Par veterināro recepšu zāļu lietošanu dzīvniekiem aprūpējošais veterinārārsts izdara ierakstu atbilstoši Latvijas likumdošanai slimo dzīvnieku reģistrācijas žurnālā, norādot visu informāciju par lietoto medikamentu (medikamenta nosaukums, ievadīšanas veids, ievadītā deva, medikamenta izgatavotājs, sērijas Nr., derīguma termiņš, produktīvajiem dzīvniekiem minot karences periodu (ierobežojumi produkcijai – pienam, gaļai, olām), informāciju par ārstēto dzīvnieku (suga, identifikācijas Nr., dzīvnieka vārds, vecums, šķirne), kā arī informāciju par ganāmpulku, novietni, dzīvnieka īpašnieku, turētāju.

Pirms recepšu medikamentu ievadīšanas veterinārārstam ir obligāti jāveic dzīvnieku klīniskā izmeklēšana. Testosteronu un progesteronu nedrīkst ievadīt dzīvnieku grupai. Šos medikamentus drīkst ievadīt atsevišķiem dzīvniekiem ar nolūku, lai ārstētu dzīvniekus, kuri slimo ar neauglību, vai kuriem ir jāpārtrauc nevēlama grūtniecība. Zāles obligāti jāievada injekciju veidā. Izņēmums, ja ārstē olnīcu disfunkciju (samazinātas olnīcas, neaktīvas olnīcas, dažādas izcelsmes olnīcu funkcionālos traucējumus), zāles var ievadīt vaginālo spirāļu veidā.

Dzīvnieka īpašniekam ir aizliegta beta agonistu glabāšana.

Terminu skaidrojumi:

Zootehniski nolūki – atsevišķi gadījumi, kad dzīvniekiem ir kaut kādu iemeslu dēļ traucētas dzīvnieku fizioloģiskās funkcijas. Piemēram, sievišķās kārtas dzīvniekiem nav novērota meklēšanās, vīrišķās kārtas dzīvniekiem ir neizteikta dzimumfunkcija, sievietes kārtas dzīvniekiem jāveic embriju transplāntācija.

- dzīvnieki, kuriem ievadīs zāļu vielas ar estrogēnu, androgēnu vai gestagēnu iedarbību, ir atbilstoši Latvijas likumdošanas prasībām identificēti;
- pirms ārstniecisko darbību uzsākšanas dzīvniekus klīniski ir izmeklējis veterinārārsts;
- **produktīvajiem dzīvniekiem, no kuriem iegūst pārtikas produktus – pienu, gaļu – un/vai tie atrodas nobarošanas beigu ciklā, zootehniskos nolūkos aizliegts ievadīt zāles (izņemot estradiolu 17β un tā esterveidīgos savienojumus) ar estrogēnu, androgēnu vai gestagēnu iedarbību.**

Latvijā nav atļauts reģistrēt hormonālas iedarbības veterinārās zāles un beta agonistus, kurām ir deponējošas īpašības (tās uzkrājas audos un orgānos), kā arī aizliegts iegūt pārtikas produktus no dzīvniekiem, ja hormonālo zāļu un beta agonistu izdalīšanās periods no organisma ir garāks par 15 dienām pēc to pēdējās ievadīšanas. Tāpat produktīvajiem dzīvniekiem ir aizliegts lietot veterinārās zāles, ja nav zināmi to lietošanas nosacījumi (kādiem dzīvniekiem, cik lielā devā, ārstēšanas ilgums, kādu slimību gadījumā), nav iespējams noteikt zāļu atliekvielas ar laboratoriskām metodēm dzīvnieku izcelsmes produkcijā. Beta agonistus aizliegts lietot produktīvajiem dzīvniekiem gadījumos, ja to izdalīšanās periods ir garāks par 28 dienām kopš pēdējās ievadīšanas reizes. Ir aizliegta to veterināro zāļu lietošana Latvijā, kuras ir reģistrētas pirms Padomes 1993. gada 22. jūlija Regulas Nr. 2309/93/EEK, ar ko nosaka kārtību, kā Kopienā apstiprina un pārbauda cilvēkiem paredzētas zāles un veterinārās zāles.

Latvijas teritorijā ir atļauta veterināro zāļu lietošana, ja zāles ir reģistrētas un to lietošana ir atļauta Latvijas teritorijā, dzīvniekiem, t.sk. akvakultūras dzīvniekiem ir jābūt apzīmētiem un reģistrētiem Latvijas likumdošanā paredzētajā kārtībā, kā arī tiem ir jābūt identificētiem zāļu lietošanas brīdī.

Veterināros medikamentus dzīvniekiem drīkst ievadīt praktizējošs veterinārārsts vai dzīvnieku īpašnieks, turētājs veterinārārsta tiešā uzraudzībā. Par zāļu lietošanu dzīvniekiem vai akvakultūras dzīvniekiem veterinārārsts ieraksta saimniecībā esošajā uzskaites žurnāla visu informāciju par lietotajiem medikamentiem atbilstoši likumdošanā noteiktajā kārtībā un norāda ierobežojumu periodu produkcijai, ko aizliegts patērēt cilvēku uzturā.

Izņēmums attiecībā uz veterināro medikamentu lietošanu ir zirgi. Ja no zirgiem neiegūst gaļu un ir lietots aliltrenbolons, kā arī beta agonisti, bet šos dzīvniekus paredz izmantot zinātniskiem pētījumiem, cirkā, sacensībās vai demonstrēt izstādēs atļauts pārdot ja šiem dzīvniekiem vēl nav beidzies zāļu ierobežojumu periods ja tiek ievērotas šādas prasības:

- zāles (aliltrenbolonu) lieto caur muti saskaņā ar tā lietošanas instrukciju;
- zāļu ievadīšanu veic tiešā veterinārārsta uzraudzībā;

- beta agonistus, lai ārstētu elpošanas ceļu ārstēšanai un ierosināšanai tokolīzes slimības zirgu ieguvei;
- veterinārajā sertifikātā un zirga pasē obligāti veic ierakstu par ievadīto zāļu nosaukumu, devu un ievadīšanas datumu.

Ja dzīvnieku īpašnieks, turētājs grib pārdot tirgū produktīvos dzīvniekus, kuriem reproduktīvā perioda beigās ārstēšanas nolūkā ir ievadītas veterinārās zāles, kuras satur testosteronu, progesteronu, aliltrenbolonu, beta agonistus vai vielas (ieskaitot estradiolu 17β un tā esterveidīgos atvasinājumus) ar estrogēnu, androgēnu vai gestagēnu iedarbību dzīvnieku ārstēšana jāveic atbilstoši Latvijas likumdošanas prasībām, t.i. ievērojot šādu prasību:

- no ārstētiem dzīvniekiem iegūtajai produkcijai ir beidzies dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu iegūšanas ierobežojumu periods.

3.3. Higiēnas noteikumi

3.3.1. Pārtikas vispārējās nekaitīguma prasības

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr. 852/2004 par pārtikas produktu higiēnu I pielikuma A daļas II nodaļas 4.punkta "g", "h", "j" apakšpunkts, 5.punkta "f" un "h" apakšpunkts un 6.punkts, I pielikuma A daļas III nodaļas 8.punkta "a", "b", "d", "e" apakšpunkts un 9.punkta "a" un "c" apakšpunkts

A daļas II nodaļas 4.punkts: Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas audzē, izmanto vai medī dzīvniekus vai ražo dzīvnieku izcelsmes pirmproduktus, pēc vajadzības jāveic attiecīgi pasākumi

- g) atkritumi un bīstamās vielas jāuzglabā un ar tām jārīkojas tā, lai nepieļautu piesārņojumu
- h) jānovērš ar pārtiku cilvēkiem pārnesājamu lipīgu slimību ievazāšana un izplatīšanās, arī veicot piesardzības pasākumus, kad tiek ievesti jauni dzīvnieki, un ziņojot kompetentajām iestādēm par minēto slimību iespējamajiem uzliesmojumiem
- j) pareizi jāizmanto barības piedevas un veterinārās zāles, kā to paredz attiecīgie tiesību akti.

5.punkts Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas ražo vai novāc augu produktus, pēc vajadzības jāveic attiecīgi pasākumi:

- f) atkritumi un bīstamās vielas jāuzglabā un ar tām jārīkojas tā, lai nepieļautu piesārņojumu
- h) pareizi jālieto augu aizsardzības līdzekļi un biocīdi, kā to paredz attiecīgie tiesību akti

6.punkts Ja saņemta informācija par oficiālās kontroles laikā konstatētām problēmām, pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem jāveic koriģējošas darbības.

I pielikuma A daļas III nodaļas 8.punkts Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas audzē dzīvniekus vai ražos dzīvnieku izcelsmes pirmproduktus, jo īpaši jāglabā dokumenti par:

- a) dzīvniekiem izbarotās barības veidu un izcelsmi
- b) veterinārajām zālēm vai citiem medikamentiem, kas ievadīti dzīvniekiem, ievadīšanas datumiem un zāļu izdalīšanās periodiem
- d) visu veikto analīžu rezultātiem no dzīvnieku vai citiem cilvēka veselībai nozīmīgiem paraugiem, kas ņemti diagnostikas nolūkiem
- e) par visiem attiecīgiem ziņojumiem un pārbaudēm, kas veiktas dzīvniekiem vai dzīvnieku izcelsmes produktiem

9.punkts Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas ražo vai novāc augu produktus, jo īpaši jāglabā dokumenti par:

- a) augu aizsardzības līdzekļu un biocīdu jebkāda veida izmantošanu
- c) visu veikto analīžu rezultātiem no augu vai citiem cilvēka veselībai nozīmīgiem paraugiem

Terminu skaidrojums;

Biocīdi – ir ķīmiski aktīvas, vielas, ar kurām saprotL: augu aizsardzības līdzekļus, lopkopībā telpu, iekārtu mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus, kukaiņu apkarošanas līdzekļus (insekticīdus), grauzēju apkarošanas līdzekļus (zoocīdus), lopbarības konservantus.

Ražošanas procesā radušies atkritumi: plastmasas iepakojumi, kā arī bīstamās: izlietotās šļirces, adatas, medikamentu pudelītes un iepakojumi, nederīgās zāles u.c., vielas jāuzglabā tā, lai tās neradītu apkārtējās vides piesārņojumu, lai šie atkritumi neapdraudētu dzīvnieku un cilvēku veselību. Tas nozīmē, ražošanas atkritumi un bīstamās vielas jāuzglabā speciālos konteineros, lai pie to satura nepieklūtu cilvēki un dzīvnieki. Atkritumus un bīstamās vielas neglabā ražotāja teritorijā. Savāktos atkritumus un bīstamās vielas nodod apsaimniekošanai atkritumu vai bīstamo vielu apsaimniekošanas kompānijām, kuras atkritumus un bīstamās vielas savāc no saimniecības saskaņā ar noslēgto līgumu par atkritumu un bīstamo vielu savākšanu. Par atkritumu un bīstamo vielu savākšanu lopkopības saimniecībās atbildīgs ir saimniecības īpašnieks vai viņa pilnvarota persona. Ja saimniecības kontroles laikā tā saņēmusi aizrādījumus par nepilnībām un problēmām saimnieciskajā darbībā, saimniekam ir jāveic pārkāpumu novēršana saskaņā ar pārkāpumu novēršanas plānu, ko sastāda kontrolējošā institūcija abpusēji vienojoties ar pārbaudāmo, ņemot vērā pārkāpuma bīstamību.

Saimniecībās, kurās audzē dzīvniekus, ir jābūt kvalitātes sertifikātiem par izbarotajiem barības līdzekļiem, apliecinātiem dokumentiem par to iegādi un izlietojumu. Gadījumos, ja dzīvniekiem nepieciešama medicīniskā aprūpe un tiek lietoti veterinārie medikamenti, saimniecībā ir jābūt iekārotam ārstēto dzīvnieku uzskaites žurnālam, kurā norāda ārstētā dzīvnieka identifikācijas Nr., vārdu, medikamenta ievadīšanas datumu,

ievadītā medikamenta daudzumu, slimības diagnozi, ārstēšanas periodu un medikamentu izdalīšanās periodu, kura laikā aizliegta ir dzīvnieku produkcijas: gaļas, piena, subproduktu un olu lietošana uzturā.

Saimniecībās ir jāuzglabā visu analīžu rezultāti par veiktajiem izmeklējumiem:

Obligāti saimniecībās, kurās audzē dzīvniekus, ir jābūt šādiem analīžu rezultātiem:

- dzeramā ūdens bakterioloģiskās izmeklēšanas testēšanas rezultāti
- Testēšanas rezultāti par dzīvnieku obligātajiem izmeklējumiem saskaņā ar PVD obligāto ikgadējo rīcības plānu
- Testēšanas pārskati par realizējamā piena kvalitāti

Brīvprātīgi veiktie laboratoriskie izmeklējumi saimniecībās, kurās audzē dzīvniekus:

- Testēšanas pārskati par dzīvnieku izmeklējumiem pēc privāti praktizējošo veterinārārstu ieteikumiem slimību diagnožu precizēšanai
- Citi analīžu rezultāti par dzīvnieku izmeklējumiem uz lipīgajām un nelipīgajām slimībām
- Lopbarības analīžu rezultāti, ja saimniecībā nosaka lopbarības kvalitāti

3.3.2. prasība "Prasības piena ieguvei un pirmapstrādei"

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, III pielikuma IX sadaļas I nodaļas I daļas 1.punkta "b", "c", "d" un "e" apakšpunkts, 2.punkta "a", "b" un "c" apakšpunkts, 3.punkta "a" apakšpunkts, "b" apakšpunkta "i" un "ii" apakšpunkts un "c" apakšpunkts, 4. un 5.punkts, III pielikuma IX sadaļas II nodaļas A sadaļas 1., 2., 3. un 4.punkts, III pielikuma IX sadaļas II nodaļas B sadaļas 1.punkta "a" un "d" apakšpunkts, 2.punkts un 4.punkts

III pielikums - Īpašas prasības

IX sadaļa - SVAIGPIENS, JAUNPIENS, PIENA PRODUKTI UN PRODUKTI UZ JAUNPIENA BĀZES

I nodaļa SVAIGPIENS UN JAUNPIENS – PIRMĒJĀ APSTRĀDE

I daļas Veselības prasības svaigpiena un jaunpiena produkcijai

1.punkts Svaigpienam un jaunpienam jābūt no dzīvniekiem:

- b) kam ir labs vispārējais veselības stāvoklis, nav tādu slimības pazīmju, kas var inficēt pienu un jaunpienu, īpaši, kas necieš no dzimumorgānu sistēmas infekcijas ar izdalījumiem, enterīta ar caureju un drudzi vai redzama tesmeņa iekaisuma
- c) kam nav tesmeņa savainojumu, kuri varētu ietekmēt pienu un jaunpienu
- d) kam nav ievadītas neatļautas vielas vai produkti un kas Direktīvas 96/23/EK nozīmē nav ārstēti nelikumīgi
- e) attiecībā uz kuriem, ja tiem ir ievadīti atļauti produkti vai vielas, ievērots šiem produktiem vai vielām noteiktais nogaidīšanas laiks

2.punkts

a) Īpaši attiecībā uz brucelozi svaigpienam un jaunpienam jābūt no:

- govīm vai bifeļmātēm, kas pieder pie ganāmpulka, kas Direktīvas 64/432/EEK (28) nozīmē ir brīvs vai oficiāli atzīts par brīvu no brucelozes
- aitām vai kazām, kas pieder pie saimniecības, kas Direktīvas 91/68/EEK (29) nozīmē ir brīva vai oficiāli atzīta par brīvu no brucelozes
- vai citu sugu mātītēm, ja suga ir uzņēmīga pret brucelozi, kas pieder pie tāda ganāmpulka, ko regulāri pārbauda atbilstīgi kompetentās iestādes apstiprinātam kontroles plānam

b) attiecībā uz tuberkulozi svaigpienam un jaunpienam jābūt no:

- govīm vai bifeļmātēm, kas pieder pie ganāmpulka, kur oficiāli nav tuberkulozes Direktīvas 64/432/EEK nozīmē
- vai citu sugu mātītēm, ja suga ir uzņēmīga pret tuberkulozi, kas pieder pie ganāmpulka, ko regulāri pārbauda atbilstīgi kompetentās iestādes apstiprinātam kontroles plānam
- ja kazas tur kopā ar govīm, tad šādas kazas pārbauda un testē attiecībā uz tuberkulozi

3.punkts Tomēr svaigpienu no dzīvniekiem, kas neatbilst 2. panta prasībām, var izmantot, ja ir kompetentās iestādes atļauja:

- a) gadījumā, ja govij vai bifeļmātei nav pozitīva reakcija uz tuberkulozes vai brucelozes testu, ne arī šo slimību simptomi, pēc termiskās apstrādes, kad ir negatīva reakcija uz bāziskās fosfatāzes testu
- b) gadījumā, ja aitam vai kazai nav pozitīva reakcija uz brucelozes testu, vai tā ir vakcinēta pret brucelozi slimības izskaušanas apstiprinātas programmas ietvaros, un nav šās slimības simptomu, vai nu:
 - siera ražošanai, kura nogatavināšanās laiks ir vismaz divi mēneši
 - vai pēc termiskās apstrādes, kad ir negatīva reakcija uz bāziskās fosfatāzes testu
- c) gadījumā, ja citu sugu mātītes, kam nav pozitīva reakcija uz tuberkulozes vai brucelozes testiem ne arī šo slimību simptomu, pieder pie ganāmpulka, kur pēc 2. punkta a) apakšpunkta iii) nodalījumā vai 2. punkta b) apakšpunkta ii) nodalījumā minētajām pārbaudēm ir atklāta bruceloze vai tuberkuloze, ja tas apstrādāts, lai nodrošinātu drošumu.

4.punkts Neviena dzīvnieka svaigpienu un jaunpienu, kas neatbilst attiecīgajām 1.–3. punkta prasībām, īpaši, ja dzīvniekam profilaktiskajās pārbaudēs individuāli ir pozitīva reakcija uz tuberkulozi vai brucelozi tā, kā noteikts Direktīvā 64/432/EEK un Direktīvā 91/68/EEK, nedrīkst lietot cilvēku pārtikā

5.punkts Ar 1. vai 2. punktā minētajām slimībām inficēto vai par infekciju aizdomās turēto dzīvnieku izolācijai jābūt efektīvai, lai novērstu jebkādu negatīvu ietekmi uz citu dzīvnieku pienu un jaunpienu.

II. Piena un jaunpiena ražotāju saimniecību higiēna

A.sadaļa Prasības telpām un iekārtām

1.punkts Slaukšanas iekārtas un telpas, kur glabā, apstrādā vai dzešē pienu un jaunpienu, jāizvieto un jābūvē tā, lai ierobežotu piena un jaunpiena inficēšanās risku

2.punkts Piena un jaunpiena glabāšanas telpas jābūvē parazītiem, tām jābūt atbilstoši nodalītām no telpām, kur atrodas dzīvnieki un kur, lai izpildītu B daļas prasības, ir piemērotas saldēšanas iekārtas

3.punkts Iekārtu virsmām, kuras paredzētas saskarei ar pienu un jaunpienu (instrumenti, trauki, tvertnes u. c., kas paredzētas slaukšanai, savākšanai, transportam), jābūt viegli tīrāmām un, ja vajag, dezinficējamām un uzturāmām labā stāvoklī. Tādēļ jāizmanto gludi, mazgājami un netoksiski materiāli

4.punkts Pēc lietošanas šādas virsmas jānotīra un vajadzības gadījumā jādezinficē. Pēc katra brauciena vai braucieni virknes, ja laika

posms starp iztukošanu un nākamo iepildīšanu ir ļoti īss, bet jebkurā gadījumā vismaz vienu reizi dienā, konteineri un tvertnes, ko izmanto piena un jaunpiena transportēšanai, pirms atkārtotas izmantošanas pienācīgi jātīra un jādezinficē.

B. Higiēna slaukšanas, savākšanas un transportēšanas laikā

1.punkts Slaukšana jāveic higiēniski, īpaši nodrošinot:

a) lai pupi, tesmenis un tā tuvumā esošās ķermeņa daļas pirms slaukšanas sākuma būtu tīri

d) lai būtu identificēti dzīvnieki, ko ārstē ar medikamentiem, kuri var pārnest atliekvielas pienā un jaunpienā un lai šo pienu un jaunpienu, kas iegūts no šādiem dzīvniekiem pirms aizlieguma perioda beigām, neizmanto cilvēku pārtikā

2.punkts Tūlīt pēc slaukšanas pienu un jaunpienu novieto tīrā vietā, kas veidota un iekārtota tā, lai novērstu inficēšanos

a) Piens nekavējoties jāatdzesē līdz ne vairāk kā 8 oC, ja to savāc katru dienu, vai ne vairāk kā 6 oC, ja to nesavāc katru dienu

b) Jaunpiens jāglabā atsevišķi un nekavējoties jāatdzesē līdz ne vairāk kā 8 oC, ja to savāc katru dienu, vai ne vairāk kā 6 oC, ja to nesavāc katru dienu, vai jāsaldē.

4.punkts Pārtikas uzņēmumiem nav jāizpilda 2. un 3. panta prasības par temperatūru, ja piens atbilst III daļas nosacījumiem un kādai no šīm prasībām:

a) pienu pārstrādā 2 stundu laikā pēc slaukšanas

b) vai dažu piena produktu ražošanai tehnoloģisku iemeslu dēļ vajag augstāku temperatūru un kompetenta iestāde ir to apstiprinājusi.

Lai nepieļautu cilvēku saslimšanu no nekvalitatīva piena un tā produktiem dzīvniekiem ir jābūt veseliem. Tādēļ dzīvnieki un piensaimniecībās nodarbinātie tiek pakļauti obligātajām veselības pārbaudēm, kā to nosaka katrā Eiropas Savienības dalībvalstī spēkā esošā likumdošana. Likumdošanas neievērošanas gadījumā personas var tik sodītas saskaņā ar nodarīto pārkāpumu, pēc pārkāpuma smaguma pakāpes. Pirms piena iegūšanas sagatavo dzīvniekus slaukšanai, slaucējs pārliecinās par pupu tīrību, piena dziedzeru veselības stāvokli. Piena telpas iekārto tā, lai tajās esošās aukstuma iekārtas spētu strauji atdzesēt pienu, lai tiktu novērsta iespēja pienu piesārņot. Logu un durvju ailēs ievieto kukaiņu sietus. Piena uzglabāšanas telpu sienas, griesti, grīda, ir viegli mazgājamas un dezinficējamas. Piena uzglabāšanas iekārta ir no nerūsējošā tērauda, izgatavota tā, la pienā uzglabāšanas laikā neieklūtu piesārņojums. Tikko izslauktu svaigpienu strauji atdzesē, lai tas pēc iespējas ilgāk būtu uzglabājams. Piena savākšanu organizē ar speciāli šim nolūkam paredzētu transportu. Pēc katras piena kravas nogādes piena pārstrādes vietā transportu mazgā un dezinficē.

3.3.3. prasība "Prasības olu aprītei"

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regulas (EK) Nr. 853/2004, ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, III pielikuma X sadaļas I nodaļas 1.punkts

X SADAĻA: Olas un olu produkti

I NODAĻA: Olas

1.punkts Ražotāja telpās un līdz pārdošanai patērētājam olas jāglabā tīras, sausas, bez svešas smaržas, efektīvi aizsargātas pret triecieniem un ārpus tiešas saules gaismas.

Telpas, kurās paredzēts līdz realizācijai turēt olas, uztur tīras, sausas, pēc vajadzības mazgā un dezinficē. Nodrošina, lai telpās, kurās uzglabā olas neieklūst grauzēji, olas tur tumšā telpā vai kastēs, lai to kvalitāti neietekmētu ultravioletais starojums (tiešie saules stari), Nodrošina, lai olas uzglabāšanas laikā netiktu mehāniski bojātas. Telpās, kuras paredzētas olu uzglabāšanai, nodrošina labu ventilāciju. Olu uzglabāšanas telpās nedrīkst ievietot priekšmetus un vielas, kas rada asu smaku.

3.3.4. prasība "Lauksaimniecības dzīvnieku barības nekaitīguma prasības"

Eiropas Parlamenta un Padomes 2005.gada 12.janvāra Regulas (EK) Nr. 183/2005, ar ko paredz barības higiēnas prasības, 5.panta 1., 5. un 6.punkts, I pielikuma A daļas I sadaļas 4.punkta "e" un "g" apakšpunkts, I pielikuma A daļas II sadaļas 2.punkta "a", "b" un "e" apakšpunkts, III pielikuma 1. un 2.punkts

5. pants Īpašie pienākumi

1.punkts Attiecībā uz darbībām primārās ražošanas līmenī un šādām ar to saistītām darbībām:

a) transportēšanu, uzglabāšanu un rīkošanos ar primārajiem produktiem ražošanas vietā

b) transporta operācijām, lai nogādātu primāros produktus no ražošanas vietas uz uzņēmumu

c) barības sajaukšanu savas saimniecības vajadzībām, neizmantojot barības piedevas vai premiksus, izņemot skābbarības piedevas barības nozares komersantiem jāievēro I pielikumā paredzētie noteikumi, ja tie ir atbilstīgi veiktajām darbībām

5.punkts Attiecībā uz produktīvo dzīvnieku ēdināšanu lauksaimnieki ievēro nosacījumus, kas izklāstīti III pielikumā

6.punkts Barības nozares komersanti un lauksaimnieki iegūst un izmanto barību vienīgi no tādiem uzņēmumiem, kas ir reģistrēti un/vai apstiprināti saskaņā ar šo regulu.

I PIELIKUMS Primārā ražošana

A daļa Regulas 5. panta 1. punktā minētās prasības barības nozares uzņēmumiem primārās ražošanas līmenī

I sadaļa Higiēnas noteikumi

4.punkts Atbilstīgos gadījumos barības nozares komersantiem jāveic adekvāti pasākumi, jo īpaši:

e) jāuzglabā un jāapietas ar atkritumiem un bīstamām vielām atsevišķi un atbilstīgi drošības pasākumiem tā, lai aizsargātos no bīstama piesārņojuma

g) jāņem vērā to analīžu rezultāti, kas veiktas primāro produktu paraugiem vai citiem paraugiem, kuri saistīti ar barības nekaitīgumu

II sadaļa Barības nozares komersantiem jāreģistrē:

- a) augu aizsardzības produktu un biocīdu lietošana
- b) ģenētiski modificētu sēklu lietošana
- e) katras barības izejvielu avoti un daudzums, kā arī katras barības produkcijas saņēmējs un daudzums

III PIELIKUMS Laba dzīvnieku ēdināšanas prakse

1.punkts Uzglabāšana. Barība jāuzglabā atsevišķi no ķīmiskajām vielām un citiem dzīvnieku ēdināšanai aizliegtām vielām. Glabāšanas vietas un konteineri jāuztur tīri un sausi un, kur nepieciešams, jāveic piemēroti kaitēkļu kontroles pasākumi. Glabāšanas vietas un konteineri regulāri jātīra, lai izvairītos no nevajadzīga piesārņojuma. Sēklas jāuzglabā kārtīgi un dzīvniekiem nepieejamā vietā. Ārstnieciskā barība un parastā barība, kas paredzēta dažādām dzīvnieku kategorijām vai sugām, jāglabā tā, lai mazinātu risku to izēdināt dzīvniekiem, kam tā nav paredzēta.

2.punkts Sadale. Barības sadales sistēmai lauku saimniecībā jānodrošina, ka pareizā barība tiek nosūtīta pareizajam adresātam. Sadales un ēdināšanas laikā ar barību jārikojas tā, lai tiktu nodrošināts, ka nenotiek tās piesārņojums no piesārņotām uzglabāšanas vietām un aprīkojuma. Parastā barība jāapstrādā atsevišķi no ārstnieciskās barības, lai izsargātos no barības piesārņojuma. Barības transportēšanas līdzekļi un ēdināšanas iekārta lauku saimniecībā periodiski jātīra, it īpaši, ja tā tiek lietota, lai nogādātu un izdalītu ārstniecisko barību.

Lauksaimniecības dzīvnieku turētāji savu dzīvnieku turēšanas vajadzībām var transportēt, brīvi jaukt lopbarību dzīvnieku ēdināšanai, pievienot tai mikroelementus un barības piedevas, ražot uz vietas saimniecībā lopbarību, ja tie ievēro higiēnas noteikumus:

- Primāros barības produktus tur atsevišķi no ķīmiski aktīvām vielām, biocīdiem un citām dzīvnieku ēdināšanā aizliegtām vielām.
- Nav pieļaujama primāro barības līdzekļu piesārņošana.

Dzīvnieku barības uzglabāšanas vietas uztur tīras, pēc nepieciešamības tīra, dezinficē, kontrolē kaitēkļus, nepieciešamības gadījumā veic dzīvnieku barības uzglabāšanas vietu gazāciju vai deratizāciju. Kaitēkļu ierobežošanas pasākumus veic saskaņā ar uzņēmumā izstrādātu kaitēkļu ierobežošanas plānu, ņemot vērā kaitēkļa tipu un izplatību.

Lopbarības uzglabāšanas vietās nedrīkst uzglabāt dažādas augu sēklas. Dzīvnieku īpašniekiem vai to pilnvarotām personām, jānodrošina, ka augu sēklas materiāls nenokļūst dzīvnieku barībā.

Ārstniecisko barību saimniecības vajadzībām sastāda un lieto pēc privāti praktizējošo veterinārārstu ieteikumiem. Lai saimniecība savām vajadzībām iegādātos ārstniecisko dzīvnieku barību, veterinārārsts sastāda ārstnieciskās barības recepti, pēc kuras sagatavo ārstniecisko barību, kādā no PVD atzītiem barības ražošanas uzņēmumiem. Ārstniecisko barību sagatavo tādā apjomā, kā veterinārārsts minējis savā receptē. Dzīvnieku īpašnieks vai tā pilnvarota persona nodrošina ārstnieciskās barības drošu uzglabāšanu, izēdināšanu tikai tiem dzīvniekiem, kuri pakļauti ārstniecībai ar ārstniecisko barību. Dzīvnieki, kuri saņem uz noteiktu laiku ārstniecisko barību, ir jāidentificē ar speciālo apzīmējumu, jātur atsevišķi no veselajiem dzīvniekiem. To izmantošana cilvēku uzturā ir atļauta tikai pēc karences perioda beigām. Jebkurā lopkopības saimniecībā jāveic atkritumu savākšana un nodošana pārstrāde normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Saimniecībā ir vienmēr jābūt dokumentiem par iepirktais lopbarības daudzumu, apjomu. Jebkurā saimniecībā ir jāreģistrē ģenētiski modificēti organismi (ĢMO), biocīdu iegādātais apjoms un izlietošana.

Terminu skaidrojumi:

- **Ārstnieciskā barība.** Tā ir barība ar lopbarībai raksturīgu garšu, krāsu un smaržu, kurā ir iestrādātas ķīmiski aktīvas vielas vai veterinārie medikamenti PVD atzītos lopbarības ražošanas uzņēmumos. Ārstnieciskā barība ir paredzēta dzīvnieku ārstēšanai uz noteiktu periodu. Ārstnieciskās barības izēdināšana ir aizliegta dzīvnieku produkcijas kāpināšanas nolūkā.
- **Karences periods.** Tas ir periods no veterināro medikamentu ievadīšanas dzīvniekam līdz brīdim, kad dzīvnieku izcelsmes produkcijai beidzies ierobežojuma izmantošanas laiks cilvēku uzturā.
- **Ģenētiski modificēti organismi.** Tie ir organismi, kuriem ir izmainīta molekulārā sistēma šūnu līmenī, lai izveidotu augu noturību pret slimībām, palielinātu laukaugu ražību.

3.4. Transmisīvās sūkļveida encefalopātijas (TSE) profilakses, kontroles un apkarošanas pasākumi

3.4.1. prasība "Ierobežojumi lauksaimniecības dzīvnieku barošanā"

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001.gada 22.maija Regulas (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai, 7.pants

7.pants Aizliegumi attiecībā uz dzīvnieku barību

1.punkts Atgremotājus aizliedz barot ar proteīniem, kas iegūti no dzīvniekiem.

2.punkts Šīs regulas 1. punktā noteikto aizliegumu, saskaņā ar IV pielikumu, attiecina arī uz dzīvniekiem, kas nav atgremotāji, un saistībā ar šo dzīvnieku barošanu ierobežo līdz dzīvnieku izcelsmes produktiem.

3.punkts Šīs regulas 1. un 2. punktu piemēro, neskarot IV pielikumā izklāstītos noteikumus, kas paredz atbrīvojumus no šajos punktos minētā aizlieguma. Saskaņā ar 24. panta 3. punktā minēto procedūru, kas pamatojas uz jauno atgremotājdzīvnieku pareiza uztura vajadzību zinātnisko novērtējumu un kas ir pakļauta 5. punktā minētajiem noteikumiem, kurus pieņēma šā panta īstenošanai, kā arī saskaņā ar šā atbrīvojuma kontroles aspektu novērtējumu Komisija var nolemt atļaut atgremotāju sugu jaunus dzīvniekus barot ar proteīniem, kas iegūti no zivīm.

4.punkts Dalībvalstīm ar nenoteiktu GSE risku vai to reģioniem nav atļauts eksportēt vai glabāt lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētu barību, kas satur no zīdītājiem iegūtu proteīnu, vai zīdītājiem (izņemot suņus, kaķus un kažokzvērus) paredzētu barību, kas satur no zīdītājiem iegūtus pārstrādātus proteīnus. Trešām valstīm ar nenoteiktu GSE risku vai to reģioniem nav atļauts eksportēt uz Kopienas valstīm lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētu barību, kas satur no zīdītājiem iegūtu proteīnu, vai zīdītājiem (izņemot suņus, kaķus un kažokzvērus) paredzētu barību, kas satur no zīdītājiem iegūtus pārstrādātus proteīnus. Pēc dalībvalsts vai trešās valsts lūguma saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru var pieņemt lēmumu pieļaut atsevišķus atbrīvojumus no šajā punktā noteiktajiem ierobežojumiem, ievērojot sīki izstrādātus kritērijus, kas jānosaka saskaņā ar 24. panta 3. punktā minēto procedūru. Attiecībā uz katru atbrīvojumu ņem vērā šā panta 3. punktā paredzētos noteikumus.

4.a punkts Pamatojoties uz labvēlīgu riska novērtējumu un ņemot vērā vismaz piesārņojuma daudzumu un tā iespējamo izcelsmi, kā arī preču partijas galamērķi, saskaņā ar 24. panta 3. punktā minēto procedūru drīkst pieņemt lēmumu noteikt pielaides robežu nelielam nejauša un tehniski nenovēršama piesārņojuma rezultātā dzīvnieku pārtikā nonākušam dzīvnieku izcelsmes proteīnu saturam.

5.punkts Noteikumus šā panta īstenošanai un, jo īpaši, noteikumus par savstarpējas inficēšanās profilaksi un par paraugu ņemšanas un analīzes, kas jāveic, lai pārbaudītu šā panta ievērošanu, metodēm pieņem saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru. Šos noteikumus pieņem, pamatojoties uz Komisijas ziņojumu par tādas dzīvnieku barības, kas iegūta no dzīvniekiem, izcelsmi, pārstrādi, kontroli un izsekojamību.

Kāpēc atgremotājiem aizliegts izbarot proteīnu, kas iegūts no zīdītājiem?

Transmisīvās sūkļveida encefalopātijas ierosinātais ir amiloīds proteīns (dažādās valstīs un dažādos literatūras avotos to apzīmē dažādi: SAP – *scrapie-associated protein*; PrP – *protein-resistant protein*; *scrapie amyloid protein or prion*; visbiežāk – lieto apzīmējumu – prions. Prions (PrP^c) ir normāls dzīvnieka organisma šūnu membrānas glikoproteīns (olbaltumviela); infekciozais jeb patoloģiskais prions (PrP^{Sc}) ir tā izoforma ar izmainītu sekundāro (telpisko) struktūru, kurai ir marķieri slimības izraisīšanai, tas ir PrP^c pārvērst PrP^{Sc}. Normālā PrP^c (celulārā – šūnu) alfa spirāles forma mainās un veido beta pavedienu un patoloģisko beta ķēdes struktūru PrP^{Sc}. Pārveidotu prionu šūnas nespēj izmantot, uzkrājoties smadzeņu pelēkajā vielā, tas izraisa neironu funkciju traucējumus un deģenerāciju. Ir pierādīts, ka PrP^{Sc} nepiemīt antigēnas īpašības (ļoti maza molekula), tādēļ tas neatstāj ietekmi uz organisma imūnsistēmu.

Prions ir ļoti izturīgs pret fizikāliem faktoriem: jonizējošo un ultravioleto starojumu, kā arī labi iztur paaugstinātu temperatūru. To var saglabāt audu kultūrās. PrP^{Sc} ilgstoši saglabājas mirušos un formalinā ievietotos audos (20% formaldehīda koncentrāciju – zemē apraktu liķu smadzeņu masā saglabājas līdz 3 gadiem).

Prionu var iznīcināt, lietojot ar karstu tvaiku (134–138° C iedarbojoties 18–20 min) vai apstrādājot virsmas ar 2% hipohlorīta šķīdumu (ekspozīcijas laiks 1 stunda).

PrP^{Sc} ir atklāti vairāk nekā 20 dažādu PrP^{Sc} variantu. Ir pierādīta priona adaptācija (pielāgošanās) dažādu dzīvnieku, kā arī cilvēka organismā.

Analizējot saslimšanas gadījumus ar TSE konstatēts, ka iegūto inficēto gaļas – kaulu miltu izbarošanas gadījumā no 1988. līdz 1990. gadam Lielbritānijā ar TSE bija skarti 14% slaucamo govju ganāmpulku. Kopš 1988. gada Lielbritānijā ir aizliegta no atgremotājiem iegūta gaļas-kaulu miltu izbarošana atgremotājiem. No 1990. gada Lielbritānijā ir aizliegta no atgremotājiem iegūta gaļas-kaulu miltu izbarošana citu sugu dzīvniekiem. Kopš 1994. gada no zīdītājiem iegūta proteīna izbarošanas aizliegums ir ieviests ES dalībvalstīs.

Ņemot vērā priona iepriekš aprakstītās īpašības un transmisīvās sūklveida encefalopātijas izplatību, Eiropas Savienības dalībvalstīs (t.sk. Latvijā) ir aizliegts atgremotājiem izbarot proteīnu, kas iegūts no zīdītājiem. **3.4.2. Ziņošana, ja iespējams, ka lauksaimniecības dzīvnieki slimi ar transmisīvo sūklveida encefalopātiju**

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūklveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai

11.pants

IV NODAĻA

TSE KONTROLE UN APKAROŠANA

11. pants

Paziņojums

Neierobežojot Direktīvu 82/894/EEK (1), dalībvalstis nodrošina to, ka par visiem ar TSE varbūtēji slimiem dzīvniekiem nekavējoties paziņo kompetentām iestādēm. Dalībvalstis regulāri informē cita citu un Komisiju par paziņotajiem saslimšanas gadījumiem ar TSE. Kompetentā iestāde nekavējoties veic šīs Regulas 12. pantā paredzētos pasākumus, kā arī visus citus vajadzīgos pasākumus.

Veterinārmedicīnas likuma 59. panta 8. punkta "a" apakšpunkts

59. pants.

Dzīvnieku īpašniekiem ir pienākums:

8) nekavējoties ziņot:

a) praktizējošam veterinārārstam par dzīvnieka nobeigšanos, abortiem, vairāku dzīvnieku vienlaicīgas saslimšanas gadījumiem un jebkuru gadījumu, kas rada aizdomas par dzīvnieku saslimšanu ar infekcijas slimību;

Lai kontrolētu un apkarotu TSE Latvijā, visi atgremotāji, kuri ir 30 mēnešus veci un vecāki, tiek nokauti un pakļauti TSE kontrolei. Nokautajiem dzīvniekiem pēc PVD izstrādātas instrukcijas noņem iegareno smadzeņu paraugus, ko izmeklē Nacionālajā Diagnostikas centrā ar histoloģisko metodi. Tāpat visu atgremotāju smadzeņu paraugus laboratoriski izmeklē dzīvniekiem, kuri ir nobeigušies (vecums 24 mēneši un vecāki). Gadījumos, kad kādā no ES dalībvalstīm reģistrē dzīvnieku saslimšanu ar TSE, dalībvalstis par to cita citu informē. Informācija tiek nosūtīta arī uz Starptautisko Epizootisko biroju, norādot valsti, valsts reģionu, skarto punktu, saslimušo dzīvnieku skaitu, uzņēmīgo dzīvnieku skaitu. Valstij vai reģionam uz noteiktu laiku noformē karantīnu.

Pazīmes, kas liecina par dzīvnieku varbūtību inficēšanos ar TSE

Govīm slimībai ir hroniska gaita. Inkubācijas periods (periods, kura laikā dzīvniekam parādās slimības klīniskās pazīmes) ir garš – 4–5 gadi (var būt pat 6 gadi). Slimības pazīmes ir mainīgas, un tās progresē 1–6 mēnešu laikā. Sākumā novēro nervu darbības traucējumus, kas dzīvniekam, izpaužas kā orientācijas traucējumi. Dzīvnieki ilgstoši aplūko šķietami iedomātus objektus. Vēlāk tie arvien mazāk laika patērē atgremošanai. Slimībai progresējot, dzīvnieki biežāk laiza degunu, šķauda, sprauslo, mētā un berzē galvu, griež zobus. Tāpat dzīvniekiem ir izmainīta ķermeņa poza. Tie tur galvu pusnolaistu. Tiem var būt paaugstināta jutība pret skaņu vai pieskaršanos. Slimajiem dzīvniekiem bieži novēro izteiktu baiļu sajūtu: tie bieži atsakās iet caur durvīm, vai kāpt pāri sliekšnim. Vēlāk, slimībai progresējot, novēro grīlojošu pakāļdaļu, dzīvniekiem ir apgrūtināta pagriezienu veikšana, tie var krist un paklupt, iespējama apgrūtināta piecelšanās. Izmaiņas dzīvnieku uzvedībā ir vērojamas arī atkarībā no turēšanas tehnoloģijas. Ja dzīvniekus tur brīvā turēšanas tehnoloģijā, tie izvairās no veselajām govīm (stāv atstatus). Ja dzīvniekus tur piesietus, tiem novēro agresijas pazīmes. Tie var uzbrukt saimniekam, spert slaukšanas laikā, pretoties fiksācijai.

Aitām: pārejoši nervu darbības traucējumi, kas izpaužas kā uzbudinājums, stresa ietekmē aitas var uzbrukt suņiem. Slimajiem dzīvniekiem var novērot galvas un kakla tremoru (trīcēšanu). Aitām bieži novēro kustību traucējumus. Tās var lekt kā truši vai rikšot kā zirgi. Dzīvnieki pārvietojoties nepilnīgi saliec kājas ceļa locītavās, līdz ar to

saīsinās solis, rodas līdzsvara traucējumi. Daļai ar TSE slimo aitū var parādīties nieze uz gūžām, astes pamatnes, kas kavē barības uzņemšanu un atpūtu. Dzīvnieki strauji novājē, kaut arī ēstgriba saglabājas. Atsevišķos gadījumos lielos laukumos var izkrist vilna. Slimajiem dzīvniekiem var būt paaugstināts traumatisms, kura dēļ var veidoties ausu hematomas (plaši nesarecējuši un/vai asinīs asins recekļi ausu zemādā, atspiesta ausu āda no ass skrimšļa), sejas pietūkums.

Saimniecībās, kurās atgremotājiem novēro iepriekš aprakstītās pazīmes, dzīvnieku īpašnieku, turētāju pienākums ir ziņot praktizējošam veterinārārstam par izmaiņām dzīvnieku uzvedībā, par dzīvnieku nobeigšanos, par abortiem, par vienlaicīgu vairāku vienas sugas dzīvnieku saslimšanu, kas rada aizdomas par dzīvnieku saslimšanu ar kādu no infekcijas slimībām.

3.4.3. Pasākumi, ja ir aizdomas par dzīvnieka saslimšanu ar transmisīvo sūkļveida encefalopātiju

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai, 12.pants

12. pants

Pasākumi attiecībā uz varbūtēji slimiem dzīvniekiem

1. Katram dzīvniekam, kas varbūt ir inficēts ar TSE, nosaka oficiālu pārvietošanas ierobežojumu, līdz ir zināmi kompetentās iestādes veikto klīnisko un epidemioloģisko pārbažu rezultāti, vai arī to nokauj oficiālā kontrolē laboratorijas pārbaudēm. Ja ir aizdomas par liellopa saslimšanu ar GSE kādā dalībvalsts saimniecībā, visiem pārējiem šīs saimniecības liellopiem līdz pārbaudes rezultātu uzzināšanai nosaka oficiālu pārvietošanas ierobežojumu. Ja ir aizdomas par aitas vai kazas saslimšanu ar GSE kādā dalībvalsts saimniecībā, pamatojoties uz objektīviem pierādījumiem, piemēram, tādu testu rezultātiem, kas praktiski ļauj atšķirt dažādas TSE formas, visām pārējām šīs saimniecības aitām un kazām līdz pārbaudes rezultātu uzzināšanai nosaka oficiālu pārvietošanas ierobežojumu. Ja ir pierādījumi, ka saimniecība, kurā dzīvnieks atradies laikā, kad radās aizdomas par saslimšanu ar GSE, nevarētu būt tā saimniecība, kurā dzīvnieku būtu varējusi apdraudēt GSE, kompetentā iestāde var pieņemt lēmumu par oficiāla pārvietošanas ierobežojuma noteikšanu iestāde atkarībā no pieejamās epidemioloģiskās informācijas var arī tikai varbūtēji inficētajam dzīvniekam. Ja uzskata par vajadzīgu, kompetentā iestādē var pieņemt lēmumu par oficiālas kontroles piemērošanu citām saimniecībām vai tikai apdraudētajai saimniecībai. Saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru un atkāpjoties no šā punkta otrās, trešās un ceturtās daļas prasībām, dalībvalsti var atbrīvot no oficiālajiem dzīvnieku pārvietošanas ierobežojumiem, ja tā veic pasākumus, kas nodrošina līdzvērtīgus drošības pasākumus.

2. Ja kompetentā iestāde nolēm, ka iespēju par inficēšanos ar TSE nevar izslēgt, dzīvnieku nokauj, ja tas vēl ir dzīvs; tā smadzenes un visus citus audus, ko var norādīt kompetentā iestāde, izņem un nosūta oficiāli apstiprinātai laboratorijai, 19. panta 1. punktā paredzētajai attiecīgās valsts etalonlaboratorijai vai 19. panta 2. punktā paredzētajai Kopienas etalonlaboratorijai uz pārbaudi saskaņā ar 20. pantā paredzētajām testu metodēm.

3. Visas varbūtēji slimā dzīvnieka ķermeņa daļas, tajā skaitā ādu, līdz negatīvas diagnozes noteikšanai patur oficiālā kontrolē vai iznīcina saskaņā ar V pielikuma 3. vai 4. punktu.

4. Noteikumus šā panta piemērošanai pieņem saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

Ja ir aizdomas dzīvnieku saslimšanā ar TSE, dzīvnieku īpašniekiem, turētājiem jāievēro :

- PVD noteiktais oficiālais dzīvnieku pārvietošanas ierobežojums attiecībā uz dzīvniekiem, kuri, iespējams, ir inficējušies ar TSE;
- PVD noteiktajā kārtībā aizdomīgie dzīvnieki jāpakļauj laboratoriskajām kontrolēm līdz brīdim, kamēr tiek noskaidrota epidemioloģiskā situācija (situācija, cik lielā apgabalā, iespējams, ir saslimuši dzīvnieki, kā arī saslimušo dzīvnieku skaits);
- PVD noteiktajā kārtībā, ja iespējami slimais dzīvnieks ir bijis pārvietots uz citu novietni, novietnei, uz kuru pārvietots iespējami ar TSE, slimais

dzīvnieks PVD var uzlikt ierobežojumus dzīvnieku pārvietošanai un pakļaut aizdomīgos dzīvniekus laboratoriskajām kontrolēm;

- PVD pēc saviem ieskatiem, izvērtējot epidemioloģisko situāciju, var noteikt oficiālo kontroli un piemērot ierobežojumus dzīvnieku pārvietošanai citām saimniecībām;
- gadījumos, kad ir apgrūtināta TSE diagnostika, PVD var pieņemt lēmumu aizdomīgos dzīvniekus nokaut un pakļaut dzīvnieka smadzeņu daļas laboratoriskai kontrolei;
- dzīvnieka īpašniekam, turētājam laikā, kamēr PVD noskaidro iespējamu dzīvnieku saslimšanu ar TSE, dzīvnieku ādas un dzīvnieku ķermeņa daļas jātur oficiālā kontrolē (nekas nedrīkst pazust !) un jāiznīcina tikai PVD noteiktajā kārtībā tikai tad, kad iegūti negatīvi laboratorisko pārbaudes rezultāti.

3.4.4. Pasākumi, ja apstiprināta transmisīvā sūkļveida encefalopātija

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regula (EK) Nr.999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkaršanai, 13. pants

13. pants

Pasākumi pēc apstiprinājuma saņemšanas par saslimšanu ar TSE

1. Ja saslimšana ar TSE ir oficiāli apstiprināta, pēc iespējas ātrāk veic šādus pasākumus:

a) visas dzīvnieka ķermeņa daļas pilnībā iznīcina saskaņā ar V pielikumu, izņemot audus, ko saskaņā ar III pielikuma B nodaļas III daļas 2. punktu saglabā uzskaitē;

b) veic izmeklēšanu, lai saskaņā ar VII pielikuma 1. punktu identificētu visus apdraudētos dzīvniekus;

c) visus VII pielikuma 2. punktā minētos dzīvniekus un dzīvnieku produktus, ko b) apakšpunktā minētās izmeklēšanas laikā identificē kā apdraudētus, nokauj un pilnībā iznīcina saskaņā ar V pielikuma 3. un 4. punktu. Atkāpjoties no šā punkta, dalībvalstis var piemērot citus pasākumus, kas piedāvā līdzvērtīgu aizsardzības līmeni, ja šie pasākumi ir apstiprināti saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

2. Līdz 1. punkta b) un c) apakšpunktā minēto pasākumu īstenošanai saimniecību, kurā dzīvnieks atradās, kad apstiprināja saslimšanu ar TSE, pakļauj oficiālai kontrolei, un pret TSE uzņēmīgo dzīvnieku un no tiem iegūtu dzīvnieku izcelsmes produktu jebkuru pārvietošanu no saimniecības vai uz saimniecību var veikt tikai ar kompetentās iestādes atļauju, lai nodrošinātu attiecīgo dzīvnieku un dzīvnieku izcelsmes produktu tūlītēju izsekošanu un identificēšanu. Ja ir pierādījumi, ka saimniecība, kurā slimais dzīvnieks atradās, kad apstiprināja saslimšanu ar TSE, nevarētu būt tā saimniecība, kurā dzīvnieku apdraudējusi TSE, kompetentā iestāde var pieņemt lēmumu pakļaut oficiālai kontrolei abas saimniecības vai tikai apdraudēto saimniecību.

3. Atkāpjoties no 1. punkta b) un c) apakšpunkta prasībām, dalībvalstis, kas ir ieviesušas 12. panta 1. punkta piektajā daļā paredzētajiem drošības pasākumiem līdzvērtīgu aizvietotājsistēmu, saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru var atbrīvot no prasības par dzīvnieku pārvietošanas oficiālu ierobežošanu un prasības par dzīvnieku nokaušanu un iznīcināšanu.

4. Īpašniekiem nekavējoties atlīdzina zaudējumus, kas radušies, nokaujot dzīvniekus vai iznīcinot dzīvnieku izcelsmes produktus saskaņā ar 12. panta 2. punktu un šā panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu.

5. Neierobežojot Direktīvu 82/894/EEK, apstiprinātos TSE saslimšanas gadījumus, kas nav GSE saslimšanas gadījumi, Komisijai dara zināmus reizi gadā.

6. Noteikumus šā panta piemērošanai pieņem saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

Ja ir apstiprināta dzīvnieku saslimšana ar TSE, dzīvnieku īpašniekiem, turētājiem jāievēro šādas prasības:

- visas dzīvnieku ķermeņa daļas iznīcina atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 V pielikuma prasībām, bet dzīvnieka audus uzglabā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 III pielikuma B nodaļas III daļas 2. punktu saglabā uzskaitē;
- saimniecībā noskaidro, uzskaita un identificē visus apdraudētos dzīvniekus;

- visus identificētos un apdraudētos dzīvniekus nokauj un pilnībā iznīcina atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 V pielikuma prasībām;
- kamēr nav īstenots Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 13. panta 1. punkts saimniecību, kurā atradās ar TSE slimais dzīvnieks, pakļauj oficiālai kontrolei. Saimniecībai aizliegta dzīvnieku pārvietošana. To var veikt tikai ar PVD atļauju. Saimniecībā no ar TSE uzņēmīgiem dzīvniekiem iegūto produkciju izseko un identificē.
- ja ir pierādījumi, ka ar TSE saslimušais dzīvnieks ir bijis citā novietnē, kamēr tika noskaidrota diagnoze saslimšanā ar TSE, oficiālajai kontrolei pakļauj abas saimniecības.

3.4.5. Tirdzniecība

Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai, 15. pants

V NODAĻA

LAIŠANA TIRGŪ UN EKSPORTS

15. pants

Dzīvi dzīvnieki, to sperma, embriji un olšūnas

1. Liellopu, aitu vai kazu un to spermas, embriju un olšūnu laišanu tirgū vai – vajadzības gadījumā – eksportēšanu pakļauj VIII pielikumā paredzētajiem nosacījumiem, bet importēšanu – IX pielikumā paredzētajiem nosacījumiem. Kopā ar dzīviem dzīvniekiem un to embrijiem un olšūnām nosūta atbilstīgus veterināros vai veselības sertifikātus, ko paredz Kopienas tiesību akti, saskaņā ar 17. pantu vai – importēšanas gadījumā – saskaņā ar 18. pantu.
2. Ar TSE varbūtēji slimu vai apstiprināti slimu dzīvnieku pirmās paaudzes pēcnācēju, spermas, embriju un olšūnu laišanu tirgū pakļauj VIII pielikuma B nodaļā paredzētajiem nosacījumiem.
3. Noteikumus šā panta piemērošanai pieņem saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

Prasības attiecībā uz aitu un kazu, to spermas, embriju un olšūnu, pārdošanu neatkarīgi no kuras valsts, ja dzīvniekam ir konstatēta TSE:

Dzīvnieki jātur vismaz trīs gadus saimniecībā un jāizpilda Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 VIII. pielikuma noteikumi.

- Līdz 2007. gada 30. jūnijam :
 - saimniecībā ir veiktas oficiālās veterinārās kontroles;
 - visi saimniecības dzīvnieki ir marķēti;
 - nav bijuši apstiprināti skrepi slimības gadījumi;
 - pēc izlases metodes veiktas kaušanai paredzētu vecu sieviešu dzimuma dzīvnieku pārbaudes;
 - sieviešu dzimuma dzīvnieki, izņemot ARR/ARR prionu proteīnu genotipa aitas, saimniecībā ievesti tikai tad, ja tie nākuši no kādas saimniecības, kura atbilst tādām pašām prasībām kā to nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 VIII pielikuma noteikumi;
- no 2004. gada 1. jūlija saimniecībai vai saimniecībām jāsāk ievērot šādas papildu prasības:
 - visiem dzīvniekiem, kas minēti III pielikuma A nodaļas II daļas 3. punktā, ir vecāki par 18 mēnešiem un ir saimniecībā miruši vai nokauti, veic skrepi slimības pārbaudes saskaņā ar PVD noteiktām un apstiprinātām laboratorijas metodēm (Latvijā – Nacionālajā Diagnostikas centrā, Rīgā, Leļupes ielā 3);

- aitas un kazas, izņemot ARR/ARR prionu proteīnu genotipa aitas, saimniecībā var ievest tikai tad, ja tās nāk no kādas saimniecības, kura atbilst tādām pašām prasībām;
- Saimniecībām no 2007. gada 1. jūlija jāievēro šādas prasības :
 - saimniecībā tiek veiktas regulāras oficiālas veterinārās kontroles,
 - dzīvnieki tiek identificēti,
 - nav apstiprināti skrepi slimības gadījumi,
 - visiem dzīvniekiem, kas minēti III pielikuma A nodaļas II daļas 3. punktā, ir vecāki par 18 mēnešiem un ir saimniecībā miruši vai nokauti, ir veiktas skrepi slimības pārbaudes saskaņā ar laboratorijas metodēm, kuras noteiktas X pielikuma C nodaļas 3.2. punkta b) apakšpunktā,
 - aitas un kazas, izņemot ARR/ARR prionu proteīnu genotipa aitas, saimniecībā ievest tikai tad, ja tās nāk no kādas saimniecības, kura atbilst tādām pašām prasībām.

Ja vaislas aitas un kazas ir paredzētas nosūtīšanai uz kādu dalībvalsti, kura gūst labumu visā vai tās teritorijas daļā, attiecībā uz šiem dzīvniekiem jāievēro vispārējās vai īpašās papildu garantijas, kas noteiktas saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

Dalībvalsts, kuras teritorijā vai tās daļā ir obligāta vai brīvprātīga skrepi slimības valsts kontroles programma, iesniedz minēto programmu Komisijai, īpaši aprakstot:

- slimības izplatību dalībvalstī,
- programmas pamatojumu, ņemot vērā slimības nozīmīgumu, un tās izmaksu/ieguvumu samēru,
- ģeogrāfisko apgabalu, kurā ieviesīs šo programmu,
- saimniecībām noteiktās statusa kategorijas un standartus, kas jāievēro katrā kategorijā,
- pārbaudes procedūras, kas tiks izmantotas,
- programmas uzraudzības procedūras,
- rīcību, ja kādu iemeslu dēļ novietne zaudētu savu statusu,
- pasākumus, kas veicami, ja saskaņā ar programmas noteikumiem veikto pārbažu rezultāti izrādās pozitīvi.

Programmu apstiprina saskaņā ar 24. panta 2. punktā paredzēto procedūru, ja tā atbilst minētajā daļā noteiktajiem kritērijiem. Vienlaikus vai vismaz trīs mēnešus pēc programmas apstiprināšanas saskaņā ar 24. panta 2. punktā paredzēto procedūru definē vispārīgas vai konkrētas papildu garantijas, ko var pieprasīt iekšējā Kopienas tirdzniecībā. Šādas garantijas nedrīkst pārsniegt tās, ko dalībvalsts ievieš valstī.

Dalībvalstu iesniegto programmu grozījumus vai papildinājumus apstiprina saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru. Saskaņā ar definēto garantiju grozījumus apstiprina atbilstoši minētajai procedūrai.

Ja dalībvalsts uzskata, ka tās teritorijā vai kādā tās daļā skrepi slimības nav, tai jāiesniedz Komisijai attiecīga pamatojuma dokumentācija, jo īpaši informējot par

- saslimšanas gadījumu vēsturi savā teritorijā,
- to uzraudzības testu rezultātiem, kuru pamatā ir seroloģiska, mikrobioloģiska, patoloģiju vai epidemioloģiska izmeklēšana,
- laiku, kādā īstenota uzraudzība,
- pasākumiem, ko veic, lai pārbaudītu slimības neesamību,
- vispārējām vai īpašām papildu garantijām, ko var pieprasīt Kopienas iekšējā tirdzniecībā, ir definējamas saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru. Šādas garantijas nedrīkst pārsniegt tās, ko dalībvalsts ievieš valstī,

- visām norādītajām informācijas izmaiņām, kas attiecas uz slimību. Ņemot vērā minēto paziņojumu, garantijas, kas definētas, var grozīt vai atcelt saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto procedūru.

No 2005. gada 1. janvāra aitu un kazu sperma un embriji:

- tiks savākti no dzīvniekiem, kas kopš dzimšanas vai pēdējos trīs gadus nepārtraukti turēti saimniecībā vai saimniecībās, kurās vismaz trīs gadus tiek veiktas oficiālās veterinārās kontroles, visi saimniecības dzīvnieki ir marķēti, nav bijuši apstiprināti skrepi slimības gadījumi, pēc izlases metodes veiktas kaušanai paredzētu vecu sieviešu dzimuma dzīvnieku pārbaudes, sieviešu dzimuma dzīvnieki, izņemot ARR/ARR prionu proteīnu genotipa aitas, saimniecībā ievesti tikai tad, ja tie nākuši no kādas saimniecības, kura atbilst tādām pašām prasībām, kā to nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 VIII. pielikuma noteikumi,
- aitu sperma tiks savākta no ARR/ARR priona proteīna genotipa vīriešu kārtas dzīvniekiem, kā noteikts Komisijas Lēmuma 2002/1003/EK I pielikumā (1); vai
- aitu embriji būtu ARR/ARR priona proteīna genotipa, kā noteikts Lēmuma 2002/1003/EK I pielikumā.

Nosacījumi, ko piemēro atkarībā no dzīvnieka izcelsmes vai atrašanās dalībvalsts vai trešās valsts kategorijas, kas noteikta saskaņā ar II pielikuma C nodaļu.

Nosūtot uz citu dalībvalsti, jāievēro 15. panta 1. punkta noteikumi. Galamērķa dalībvalstij dara zināmu liellopu, aitu un kazu izcelsmes dalībvalsts TSE kategoriju. Ja, kā minēts 1. punktā, pārvieto liellopus, kuri cēlušies no dalībvalstīm vai kāda no to reģioniem, kas ietilpst turpmāk nosauktajās kategorijās, vai ir dzīvojuši tajās, piemēro šādus nosacījumus:

- dzīvniekiem jābūt dzimušiem, augušiem un dzīvojušiem ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nav apstiprināts neviens TSE gadījums, kas dzimuši attiecīgajā saimniecībā vai cēlušies no līdzvērtīga statusa ganāmpulka,
- dzīvniekiem jābūt dzimušiem pēc dienas, kurā stājās spēkā aizliegums barot atgremotājus ar proteīnu, kas iegūts no zīdītājiem,
- ir aizliegts laist tirgū pēdējos pēcnācējus, kas ar TSE inficētām govīm vai aitām un kazām, kurām apstiprināta saslimšana ar GSE, ir dzimuši iepriekšējo divu gadu laikā vai laikā pēc slimības pirmo klīnisko pazīmju parādīšanās.

Nosacījumi attiecībā uz Kopienas iekšējo tirdzniecību ar dažiem dzīvnieku izcelsmes produktiem minēto aizliegumu neattiecina uz šādiem dzīvnieku izcelsmes produktiem ar noteikumu, ka tie ir iegūti no liellopiem, kas atbilst šīs nodaļas II vai III daļas prasībām: svaiga gaļa, maltā gaļa, gaļas izstrādājumi, gaļas produkti, istabas dzīvnieku barība, kas paredzēta gaļēdājiem mājdzīvniekiem :

- var pārdot atkaulotu svaigu gaļu, no kuras ir izņemti visi atsevišķie audi (tajā skaitā redzami nervaudi un limfoidālie audi), un no tās gatavotos dzīvnieku izcelsmes produktus, kas iegūti no derīgiem attiecīgo valstu vai reģionu dzīvniekiem, ja tos iegūst no dzīvniekiem, kuri dzimuši pēc dzīvnieku barības standartu spēkā stāšanās datuma un ir sertificēti kā atbilstīgi paredzētajiem nosacījumiem, un ja tos ražo uzņēmumos, kas atbilst paredzētajam nosacījumam. Kompetentā iestāde nodrošina to nosacījumu ievērošanu paredzēto kontroli.

Liellops ir derīgs izmantošanai datumpamatotā sistēmā, ja tas ir piedzimis un audzēts attiecīgajā dalībvalstī un ja nokaušanas laikā ir zināms, ka ir ievēroti šādi nosacījumi:

- visu mūžu dzīvnieks ir bijis precīzi identificējams, kas ļauj noteikt tā ciltsmāti un izcelsmes ganāmpulku; tā unikālais auss marķieris, dzimšanas datums un saimniecība, kā arī dzīvnieka pārvietošana pēc dzimšanas ir reģistrēta dzīvnieka oficiālajā pasē vai oficiālā elektroniskā identificēšanas un izsekošanas sistēmā; ciltsmāte ir zināma;
- dzīvnieks ir vecāks par sešiem mēnešiem, bet jaunāks par 30 mēnešiem, ko nosaka, atsaucoties uz oficiālo elektroniski reģistrēto dzimšanas datumu vai dzīvnieka oficiālo pasi;
- kompetentā iestāde ir ieguvusi un pārbaudījusi pozitīvus apliecinājumus tam, ka dzīvnieka ciltsmāte ir nodzīvoījusi vismaz sešus mēnešus pēc derīgā dzīvnieka piedzimšanas;
- dzīvnieka ciltsmāte nav saslimusi ar GSE un nav bijusi varbūtēji slima ar GSE.

Kontrole

Ja kāds nokaušanai atvestais dzīvnieks vai kāds apstākļis saistībā ar tā kaušanu neatbilst visām Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001 prasībām, dzīvnieks ir automātiski jānoraida un tā pase ir jākonfiscē. Ja minēto informāciju saņem pēc nokaušanas, kompetentajai iestādei (Latvijā – PVD) nekavējoties ir jāpārtrauc sertifikātu izsniegšana un izsniegtie sertifikāti jāanulē. Ja nosūtīšana jau ir notikusi, kompetentajai iestādei (Latvijā – PVD) jāziņo galamērķis attiecīgajai galamērķa kompetentajai iestādei, kam ir jāveic atbilstīgi pasākumi. Derīgos dzīvniekus nokauj kautuvēs, ko izmanto tikai to liellopu kaušanai, kurus kauj saskaņā ar datumpamatotu sistēmu vai sertificēta ganāmpulka sistēmu.

Sertificēta ganāmpulka sistēma

Var pārdot atkaulotu svaigu gaļu, no kuras ir izņemti visi atsevišķie audi (tajā skaitā redzami nervaudi un limfaudi), un no tās iegūtos dzīvnieku izcelsmes produktus, kas iegūti no attiecīgo valstu vai reģionu derīgiem dzīvniekiem, ja tos iegūst no dzīvniekiem, kas ir sertificēti kā atbilstīgi paredzētajiem nosacījumiem un ir cēlušies no ganāmpulkiem, kuros pēdējo septiņu gadu laikā nav bijis neviena GSE gadījuma, un ja minētā gaļa un produkti ir sertificēti kā atbilstīgi paredzētajiem nosacījumiem un ir ražoti uzņēmumos, kuri atbilst paredzētajam nosacījumam. Kompetentā iestāde nodrošina nosacījumu ievērošanu attiecībā uz elektronisko izsekošanas sistēmu un kontroli.

Nosacījumi attiecībā uz ganāmpulkiem

Ganāmpulks ir dzīvnieku grupa, kas veido atsevišķu vienību, t.i., dzīvnieku grupa, ko apsaimnieko un tur atsevišķi no citām dzīvnieku grupām un kam ir unikāli ganāmpulka un dzīvnieku identificēšanas numuri.

Ganāmpulks atbilst prasībām, ja vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nevienam dzīvniekam, kas tajā joprojām ir vai ir no tā aizvests, nav apstiprināta saslimšana ar GSE vai varbūtēja ganāmpulkā vai ir tajā turēts, saslimšana, kam nav izslēgta GSE diagnoze.

- Pēc kompetentas veterinārās iestādes (Latvijā – PVD) rūpīgas izmeklēšanas par derīgu var uzskatīt tādu ganāmpulku, kas
 - ir pastāvējis mazāk nekā septiņus gadus, ar nosacījumu, ka nevienam dzīvniekam, kas tajā joprojām ir vai ir no tā aizvests, nav apstiprināta saslimšana ar GSE vai varbūtēja ganāmpulkā vai ir tajā turēts, saslimšana, kam nav izslēgta GSE diagnoze.

- visā pastāvēšanas laikā ir atbildis prasībai, ja vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nevienam dzīvniekam, kas joprojām ir vai ir no tā aizvests, nav apstiprināta saslimšana ar GSE vai varbūtēja ganāmpulkā vai ir tajā turēts, saslimšana, kam nav izslēgta GSE diagnoze.

Ja jaunu ganāmpulku izveido saimniecībā, kurā kādam dzīvniekam, kas joprojām atrodas minētās saimniecības ganāmpulkā vai ir tajā turēts, vai ir no tā aizvests, ir apstiprināta saslimšana ar GSE, kompetenta veterinārā iestāde var atzīt jauno ganāmpulku par derīgu tikai pēc rūpīgas izmeklēšanas, pārlicinoties un apstiprinot, ka ir ievēroti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- visi slimā ganāmpulka dzīvnieki, kas agrāk ir turēti minētajā saimniecībā, ir aizvesti vai nokauti;
- visa barība ir aizvesta un likvidēta, un visas barības tvertnes ir rūpīgi iztīrītas;
- pirms jauno dzīvnieku ielaišanas visas ēkas ir atbrīvotas un rūpīgi iztīrītas.

Nosacījumi attiecībā uz dzīvnieku

- Visus datus par dzīvnieka dzimšanu, identitāti un pārvietošanu reģistrē oficiālā elektroniskā izsekošanas sistēmā.
- Dzīvnieks ir vecāks par sešiem mēnešiem, bet jaunāks par 30 mēnešiem, ko nosaka, atsaucoties uz oficiālo elektronisko dzimšanas datuma ierakstu.
- Dzīvnieku ciltsmāte ir nodzīvojusi vismaz sešus mēnešus pēc tā piedzimšanas.
- Ciltsmāte nav saslimusi ar GSE un nav varbūtēji slima ar GSE.
- Ganāmpulks, kurā dzīvnieks ir dzimis, un visi ganāmpulki, kuros tas ir turēts, ir derīgi.

Elektroniskā izsekošanas sistēma

Oficiālo elektronisko izsekošanas sistēmu apstiprina tikai tad, ja tā ir darbojusies pietiekami ilgu laiku, uzkrājot visu informāciju par dzīvnieku mūžu un pārvietošanu, kas vajadzīga, lai pārbaudītu atbilstību šīs regulas prasībām, un tā attiecas tikai uz tiem dzīvniekiem, kuri dzimuši pēc sistēmas ieviešanas. Šim mērķim netiks pieņemti vēsturiskie dati, kas ievadīti datorā par jebkuru laika posmu pirms sistēmas darbības sākuma.

Kontrole

Ja kāds nokaušanai atvestais dzīvnieks vai kāds apstāklis saistībā ar tā kaušanu neatbilst visām šīs regulas prasībām, dzīvnieks ir automātiski jānoraida, un tā pase ir jākonfiscē. Ja minēto informāciju saņem pēc nokaušanas, kompetentajai iestādei nekavējoties ir jāpārtrauc sertifikātu izsniegšana un izsniegtie sertifikāti jāanulē. Ja nosūtīšana jau ir notikusi, kompetentajai iestādei jāziņo galamērķa kompetentajai iestādei, kam ir jāveic atbilstīgi pasākumi.

Prasībām atbilstīgus dzīvniekus nokauj kautuvēs, ko izmanto tikai to liellopu kaušanai, kurus kauj saskaņā ar datumpamatotu sistēmu vai sertificēta ganāmpulka sistēmu.

Nosacījumi, ko piemēro eksportam

Eksportējot uz trešajām valstīm, dzīvi liellopi un no tiem iegūti dzīvnieku izcelsmes produkti ir pakļauti šajā regulā paredzētajiem noteikumiem attiecībā uz Kopienas iekšējo tirdzniecību.

DZĪVU DZĪVNIEKU, EMBRIJU, OLŠŪNU UN DZĪVNIEKU IZCELSMES PRODUKTU IMPORTĒŠANA KOPIENĀ

Liellopu importēšana

Ja no 1. kategorijas valstīm vai reģioniem importē liellopus un no liellopiem gatavotos produktus, kam šī regula paredz īpašus noteikumus, kompetentajai iestādei ir jāņem vērā, vai ir uzrādīts starptautisks veterinārais vai veselības sertifikāts, kas apliecina, ka minētā valsts vai reģions atbilst II pielikuma C nodaļas nosacījumiem, lai to iekļautu šajā kategorijā.

Liellopu importēšanai no 2. kategorijas valsts vai reģiona jābūt atkarīgai no starptautiskā veterinārā sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno
- liellopus, kas paredzēti eksportam uz Kopienu, identificē ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam, un tie nav ar GSE varbūtēji slimu dzīvnieku mātišu pēcnācēji.

Liellopu importēšanai no 3. kategorijas valsts vai reģiona jābūt atkarīgai no starptautiskā veterinārā sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- identificēt ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam un dod iespēju noteikt, ka tie nav ar GSE varbūtēji slimu vai apstiprināti slimu dzīvnieku mātišu pēcnācēji;
- ir dzimuši, auguši un uzturējušies ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nav apstiprināts neviens GSE gadījums;
- ir dzimuši pēc datuma, kurā stājās spēkā aizliegums barot atgremotājus ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem.

Liellopu importēšanai no 4. kategorijas valsts vai reģiona jābūt atkarīgai no starptautiskā veterinārā sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- ir identificēti ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam un dod iespēju noteikt, ka tie nav ar GSE varbūtēji slimu vai apstiprināti slimu dzīvnieku mātišu pēcnācēji;
- ir dzimuši, auguši un uzturējušies ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nav apstiprināts neviens GSE gadījums;
- ir dzimuši pēc datuma, kurā stājās spēkā aizliegums barot atgremotājus ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem.

Liellopu importēšanai no 5. kategorijas valsts vai reģiona jābūt atkarīgai no starptautiskā veterinārā sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka :

- mājlopu barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- slimos liellopus nokauj un pilnībā iznīcina, kā arī

- ja tās ir dzīvnieku mātītes;
- to pēdējos pēcnācējus, kas dzimuši divus gadus pirms vai pēc slimības pirmo klīnisko pazīmju parādīšanās;
- visus tās pašas kohortas liellopus, ja minētajā valstī vai reģionā šie dzīvnieki joprojām ir dzīvi.
- liellopi, kas paredzēti eksportam uz Kapienu:
 - ir dzimuši pēc datuma, kurā stājās spēkā aizliegums barot māļopus ar proteīnu, kas iegūts no zīdītājiem;
 - tiek identificēti ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un izcelsmes ganāmpulkam, un kas nav ar GSE varbūtēji slimu vai apstiprināti slimu dzīvnieku mātīšu pēcnācēji;
 - ir dzimuši, auguši un uzturējušies ganāmpulkos, kuros nekad nav apstiprināts neviens GSE gadījums un kuros ir tikai tie liellopi, kas dzimuši attiecīgajā saimniecībā vai cēlušies no līdzvērtīga statusa ganāmpulka;
 - Ir dzimuši, auguši un dzīvojuši ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nav apstiprināts neviens GSE gadījums un kuros ir tikai tie liellopi, kas dzimuši attiecīgajā saimniecībā vai cēlušies no līdzvērtīga statusa ganāmpulka.

Liellopu embriju un olšūnu imports

Liellopu embriju vai olšūnu importēšanai no 2. kategorijas valstīm vai reģioniem jābūt atkarīgai no starptautiskā veselības sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- embriji vai olšūnas ir iegūti, pārstrādāti un saglabāti atbilstīgi Direktīvas 89/556/EEK (1) A un B pielikuma noteikumiem.

Liellopu embriju/olšūnu importēšanai no 3. kategorijas valstīm vai reģioniem jābūt atkarīgai no starptautiskā veselības sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- olšūnas vai embriji, kas paredzēti eksportam uz Kapienu, ir iegūti no dzīvnieku mātītēm, kuras:
 - ir identificētas ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam un kuras nav tādu dzīvnieku mātīšu pēcnācējas, kam apstiprināta saslimšana ar GSE,
 - nav ar GSE varbūtēji slimu vai apstiprināti slimu dzīvnieku mātīšu pēcnācējas,
 - nav bijušas varbūtēji slimas ar GSE laikā, kad iegūti embriji;
- Embriji vai olšūnas ir iegūti, pārstrādāti un saglabāti atbilstīgi Direktīvas 89/556/EEK A un B pielikuma noteikumiem.

Embriju vai olšūnu importam no 4. kategorijas valstīm vai reģioniem jābūt atkarīgam no starptautiskā veselības sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- atgremotāju barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- olšūnas vai embriji, kas paredzēti eksportam uz Kapienu, ir iegūti no dzīvnieku mātītēm, kuras

- ir identificētas ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam, un kuras nav ar GSE varbūtēji slimu vai slimu dzīvnieku mātišu pēcteces;
- neslimo ar GSE;
- nav bijušas varbūtēji slimas ar GSE laikā, kad iegūti embriji, vai nu ir dzimušas pēc datuma, kurā stājās spēkā aizliegums barot mājlopus ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, un ir dzimušas, augušas un uzturējušās ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadu laikā nav apstiprināts neviens GSE;
- embriji vai olšūnas ir iegūti, apstrādāti un saglabāti atbilstīgi Direktīvas 89/556/EEK A un B pielikuma noteikumiem

Liellopu embriju vai olšūnu importam no 5. kategorijas valstīm vai reģioniem jābūt atkarīgam no starptautiskā veselības sertifikāta uzrādīšanas, kurš apliecina, ka:

- vaislas dzīvnieku barošana ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir aizliegta, un aizliegumu faktiski īsteno;
- slimos liellopus un, ja tās ir dzīvnieku mātītes, to pēdējos pēcnācējus, kas dzimuši divu gadu laikā pirms vai pēc slimības klīnisko pazīmju parādīšanās, ja tie attiecīgajā valstī vai reģionā vēl ir dzīvi, nokauj un pilnībā iznīcina;
- olšūnas vai embriji, kas paredzēti eksportam uz Kopienu, ir iegūti no dzīvnieku mātītēm, kuras:
 - ir identificētas ar pastāvīgu identificēšanas sistēmu, kas ļauj izsekot to izcelsmei līdz ciltsmātei un ganāmpulkam, un kuras nav ar GSE varbūtēji slimu vai slimu dzīvnieku mātišu pēcteces;
 - Neslimo ar GSE;
 - Nav bijušas varbūtēji slimas ar GSE laikā, kad iegūti embriji, un vai ir dzimušas pēc datuma, kurā stājās spēkā aizliegums barot vaislas dzīvniekus ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem un tās nekad nav barotas ar proteīniem, kas iegūti no zīdītājiem, ir dzimušas, augušas un dzīvojušās ganāmpulkos, kuros vismaz pēdējo septiņu gadus laikā nav apstiprināts neviens GSE gadījums, un kuros ir tikai tie liellopi, kas dzimuši attiecīgajā saimniecībā vai cēlušies no līdzvērtīga statusa ganāmpulka;
- embriji vai olšūnas ir iegūti, pārstrādāti un saglabāti stingrā atbilstībā Direktīvas 89/556/EEK A un B pielikuma noteikumiem.

Aitu un kazu imports

Uz aitām un kazām, kas Kopienā ievestas pēc 2003. gada 1. oktobra, jāattiecas prasībai uzrādīt veterināro sertifikātu, kas apliecina, ka:

- tās ir vai nu dzimušas, vai pastāvīgi audzētas saimniecībās, kurās nekad nav bijusi diagnosticēta skrepi slimība, un attiecībā uz vaislas aitām un kazām tās atbilst VIII pielikuma A nodaļas I daļas a) punkta i) apakšpunkta prasībām;
- tās ir ARR/ARR prionu proteīnu genotipa aitas, kā noteikts Komisijas Lēmuma 2002/1003/EK I pielikumā, kuras cēlušās no saimniecības, kura pēdējo sešu mēnešu laikā nav ziņojusi par skrepi slimības gadījumiem.

Aitu un kazu spermas un embriju imports

Aitu un kazu sperma un embriji, kas ievesti Kopienā no 2005. gada 1. janvāra, atbilst VIII pielikuma A nodaļas I daļas d) apakšpunktam.

3.5. Mutes un nagu sērgas kontrole

3.5.1. Mutes un nagu sērgas kontroles pasākumi

MK 2005. gada 2. augusta noteikumu Nr. 582 "Mutes un nagu sērgas likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība", 28.punkts

III. Pasākumi, ja ir aizdomas par uzņēmīgo dzīvnieku saslimšanu fermā, cirka dzīvnieku turēšanas telpās, savvaļas dzīvnieku turēšanai un nošaušanai paredzētās nožogotās platībās

28. Dzīvnieku īpašnieks, turētājs, kautuves darbinieks, transportlīdzekļa vadītājs, praktizējošs veterinārārsts vai jebkura cita persona, kurai ir saskare ar dzīvniekiem, nekavējoties ziņo dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, ja ir aizdomas par dzīvnieku saslimšanu.

Mutes un nagu sērga ir akūta (izteikta, ar strauju gaitu), ļoti kontagioza (lipīga, saslimst ļoti strauji liels skaits dzīvnieku) pārnadžu (govis, cūkas, aitas, kazas, brieži, stirnas) vīrusa izraisīta infekcijas slimība, kas raksturojas ar drudzi – paaugstinātu ķermeņa temperatūru (norma 38.0– 38.5 °C, bet ne augstāka par 39.0 °C. Katrai dzīvnieku sugai un šķirnei ķermeņa temperatūra var būt nedaudz atšķirīga, tā parasti ir 38.0–39.0 °C. Mutes un nagu sērgas gadījumā ķermeņa temperatūra ir 39.5– 42.0 °C), novēro vezikulāru mutes gļotādas (vezikulu, pūslīšu veidošanos mutes gļotādā), kāju distālo galu un tesmeņa ādas iekaisumu pieaugušiem dzīvniekiem un gastroenterītu (kuņģa, tievo un resno zarnu gļotādas iekaisums) un /vai miokardītu (sirds muskuļa iekaisums).

Slimie dzīvnieki vīrusu dabā izplata ar siekalām (galvenokārt), pienu, urīnu, izelpojamā gaisa un plīsušo aftu saturu. Vīrusu iespējams pārnest ar inficētu barību, dzīvnieku kopšanas inventāru un dzīvniekiem, kuri latentī (slēptā veidā) pārnēsā infekciju.

Klīniskās mutes un nagu sērgas pazīmes

Govīm: slimības gaita akūta, paaugstināta ķermeņa temperatūrā, samazināta apetīte, sāpes mutes dobumā, priekškuņģu atonija (nav spurekļa kustības, veselīgiem dzīvniekiem parasti 2–4 x minūtē), stipri samazināta produktivitāte. Traucēta barības košļāšana, norīšana, novērojama stipra siekalošanās („siekalu bārda”, barības galdā vai uz grīdas satecējušas siekalas). Lūpu iekšpusē, uz mēles, vaigu gļotādā, uz lūpām, kāju distālajos galos starp nagiem un uz kronīša, kā arī uz tesmeņa ādas veidojas ar caurspīdīgu šķidrumu pildīti pūslīši (vezikulas, aftas). Vēlāk šķidrums aftās kļūst duļķains, aftas un vezikulas (pūslīši) plīst. Pēc pūslīšu plīšanas paliek erozijas, kuras sadzīst 2–3 nedēļu laikā. Gadījumos, kad slimība vairāk skar kāju distālos galus, dzīvniekiem novēro klibumu. Slimības laikā dzīvnieki stipri novājē. Grūsnās govīs un teles var abortēt. Iespējamās aprūtinātas dzemdības, placentas aizture un endometrīts.

Teļiem: aftu var nebūt. Slimības gaita ir akūta. Var novērot gastroenterīta pazīmes. Bieži pēc šķietamas izveseļošanās 7. – 10. dienā teļi pēkšņi aiziet bojā. Galvenais nāves cēlonis šajos gadījumos ir miokardīts.

Aitām, kazām: pazīmes līdzīgas kā govīm (sk. klīniskās pazīmes govīm). Slimība noris vieglāk.

Slimības pazīmes vairāk izteiktas uz kāju distālajiem galiem (aitām).

Kazām klīniskās slimības pazīmes novēro uz tesmeņa.

Jēriem mutes un nagu sērgas gadījumā novēro gastroenterīta pazīmes (kuņģa un zarnu gļotādas iekaisums). Gadījumos, kad novēro gastroenterīta pazīmes, palielinās jēru letalitāte.

Cūkām: aftas lokalizējas

- uz deguna spoguļa,
- uz kājām kronīša apvidū (balta apmale), nagu starpā (tādēļ slimajām cūkām novēro klibumu),

Sivēni bieži nobeidzas.

Tā kā mutes un nagu sērga ganāmpulkā izplatās ļoti strauji, slimība var apdraudēt lielu daļu valsts teritorijas. Lai momentāni ierobežotu slimības izplatību, ja rodas aizdomas par dzīvnieku saslimšanu ar mutes un nagu sērgu, dzīvnieku īpašnieki, turētāji, kautuvju darbinieki, transportlīdzekļu vadītāji, praktizējošie veterinārārsti vai jebkuras citas personas, kurām ir saskare ar dzīvniekiem, par to nekavējoties ziņo PVD dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, tādējādi izpildot Ministru kabineta 2005. gada 2. augusta noteikumu Nr. 582 "Mutes un nagu sērgas likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība" 28. punkta prasības.

3.6. Noteiktu dzīvnieku slimību kontrole un īpaši pasākumi saistībā ar cūku vezikulāro eksantēmu

MK 2002. gada 19. marta noteikumi Nr. 127 "Epizootiju uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība", 10.punkts

10. Dzīvnieku īpašnieks, turētājs, kautuves darbinieks, transportlīdzekļa vadītājs, praktizējošs veterinārārsti vai jebkura cita persona, kura ir kontaktā ar dzīvniekiem, nekavējoties ziņo Pārtikas un veterinārā dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, bet attiecīgā struktūrvienība - rajona pašvaldībai:

10.1. ja ir aizdomas par slimību uzliesmojumu;
--

10.2. ja ir konstatēti dzīvnieki, kas tiešā vai netiešā ceļā ir kontaktējušies ar kādu no slimības ierosinātājiem un kuriem parādās slimības klīniskās pazīmes (turpmāk — iespējami slimi dzīvnieki);

10.3. par patoloģianatomiskās sekcijas rezultātiem, kas netieši norāda uz saslimšanu ar kādu slimību.

<i>(Grozīts ar MK 26.07.2005. noteikumiem Nr.571)</i>

MK 2007. gada 11. decembra noteikumi Nr. 862 "Cūku vezikulārās eksantēmas uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība", 14. punkts
--

III. Pasākumi, kas veicami, ja ir aizdomas par mājas cūku saslimšanu

14. Dzīvnieku īpašnieks, turētājs, kautuves darbinieks, transportlīdzekļa vadītājs, praktizējošs veterinārārsti vai jebkura cita persona nekavējoties ziņo dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, ja ir aizdomas par mājas cūku saslimšanu.
--

Cūku vezikulārā slimība ir enterovīrusa izraisīta infekcijas slimība, kurai ir raksturīga pūslīšu, vezikulu veidošanās mutes gļotādā un kāju distālo (lejas daļā) galu ādā. Slimību grūti atšķirt no mutes un nagu sērgas.

Slimības raksturīgākās pazīmes :

- klīniskās pazīmes novēro 25 – 70% cūku, kuras vecākas par 3 mēnešiem;
- sākumā vezikulas veidojas uz lūpām, šņukura un kājām (kronīša apmalē un nagu starpā);
- novēro klibumu;
- dzīvnieki var nobeigties ar nervu darbības traucējumiem, tiem novēro konvulsijas (raustīšanos).

Ja saimniecībās dzīvniekiem novēro iepriekš aprakstītajām līdzīgas pazīmes dzīvnieku īpašnieki, turētāji, kautuvju darbinieki, transporta līdzekļu vadītāji, praktizējoši veterinārārsti vai jebkuras citas personas, kuras ir kontaktā ar dzīvniekiem, nekavējoties ziņo Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) teritoriālajai struktūrvienībai, bet attiecīgā PVD struktūrvienība – rajona pašvaldībai.

Iepriekš minētās slimības pazīmes nepārprotami liecina par kādu bīstamu infekcijas slimību ganāmpulkā, tādēļ dzīvnieku īpašnieku, turētāju, kautuvju darbinieku, transporta līdzekļu vadītāju, praktizējošo veterinārārstu vai jebkuras citas personas pienākums ir ziņot PVD teritoriālajai struktūrvienībai par aizdomām dzīvnieku saslimšanā ar kādu no infekcijas slimībām.

3.7. Infekciozā katarālā drudža kontrole un apkarošana

MK 2002. gada 19. marta noteikumi Nr. 127 "Epizootiju uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība", 10.punkts

10. Dzīvnieku īpašnieks, turētājs, kautuves darbinieks, transportlīdzekļa vadītājs, praktizējošs veterinārārsts vai jebkura cita persona, kura ir kontaktā ar dzīvniekiem, nekavējoties ziņo Pārtikas un veterinārā dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, bet attiecīgā struktūrvienība-rajona pašvaldībai:

10.1. ja ir aizdomas par slimību uzliesmojumu;

10.2. ja ir konstatēti dzīvnieki, kas tiešā vai netiešā ceļā ir kontaktējušies ar kādu no slimības ierosinātājiem un kuriem parādās slimības klīniskās pazīmes (turpmāk — iespējami slimi dzīvnieki);

10.3. par patologanatomiskās sekcijas rezultātiem, kas netieši norāda uz saslimšanu ar kādu slimību.

(Grozīts ar MK 26.07.2005. noteikumiem Nr. 571)

Infekciozais katarālais drudzis ir bīstama dzīvnieku orbivīrusa izraisīta infekcijas slimība, kurai ir raksturīgi gļotādu iekaisumi, dažādas pakāpes asiņojumi un tūskas. Slimību dabā pārnēs *culicoides* dzimtas insekti. Pavisam slimības ierosinātāju var pārnest 17 dažādas insektu sugas. Slimo visas atgremotāju sugas. Tā kā slimība strauji izplatās atgremotāju ganāmpulkos, dzīvnieku īpašnieki, turētāji, kautuvju darbinieki, transporta līdzekļu vadītāji, praktizējoši veterinārārsti vai jebkuras citas personas, kuras ir kontaktā ar dzīvniekiem, nekavējoši ziņo Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) teritoriālajai struktūrvienībai, bet attiecīgā PVD struktūrvienība – rajona pašvaldībai sekojošos gadījumos :

- ja ir aizdomas par slimības uzliesmojumu;
- ja ir konstatēti dzīvnieki, kas tiešā vai netiešā ceļā ir kontaktējušies ar kādu no slimības ierosinātājiem;
- ja dzīvnieki ir kontaktējušies ar dzīvniekiem, kuriem ir novērotas slimības pazīmes;
- par visiem gadījumiem, kad patologanatomiskās sekcijas rezultāti netieši norāda par iespējamu dzīvnieka saslimšanu ar infekciozo katarālo drudzi.

Svarīgākās katarālā drudža pazīmes:

1. Paaugstināta ķermeņa temperatūra

2. Deguna gļotādas hiperēmija un iztecējumi no deguna

3. Nekroze uz vaigu smaganu un mēles gļotādas

4. Mēles pietūkums un cianoze

5. Erozijas, kreves un brūces uz pupiem

6. Kāju distālo daļu pietūkums

7. Konjunktivīts

Dzīvnieku īpašnieki, turētāji, kautuvju darbinieki, transporta līdzekļu vadītāji, praktizējoši veterinārārsti vai jebkuras citas personas, ja jūs dzīvniekiem novērojat attēlos parādītas slimības pazīmes, nekavējoši ziņojiet PVD teritoriālajai struktūrvienībai. Iespējams, ka dzīvnieki būs saslimuši ar infekciozo katarālo drudzi.